National Library 56253
Gcn. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

National Library / Bibliothèque Nationale
APR 13 1981
NEWSPAPER SECTION / SECTION DES JOURNAUX

B103/c/4/5

Second class mail registration number 1889.

VABA EESTLANE

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 27 (2759) XXX aastakäik — Teisipäeval, 7. aprillil 1981 — Tuesday, April 7, 1981 — Üksiknumbri hind 50 senti

Jüri Kukk maeti Vologdas nimetusse hauda

Abikaasa koos viie sõbraga Vologdas matustel — Protestidemonstratsioonid Jüri Kuke surma puhul New Yorgis ja Washingtonis

NEW YORK (Vaba Eestlane) — Tuntud Eesti rahvuslike ja inimõiguste eest võitleja Jüri Kukk maeti 30. märtsil kaugel Põhja-Venemaal, Vologdas, nimetusse hauda. Tema kalmule ei lubatud võimude poolt asetada isegi mitte tema nime, seda jäi tähistama ainult üks post, millel on tema vanginumber 23781. Jüri Kuke matusel viibis seks puhuks kohalesõitnud kuueliikmeline grupp inimesi Eestist. Need olid tema abikaasa Silvi Kukk, Enn Tarto, Legle Parek, Arvo Pesti ja üks eesti noormees ja üks eesti neiu, kelle nimesid ei ole teada.

Jüri Kukk töötas viimati Tartu Riikliku Ülikooli õppejõuna, olles Anorgaanilise keemia kateedris dotsendiks veel 1979. aastal. Ta oli keemiateaduse kandidaadi kraadiga ning kommunistliku partei liige.

Parteist astus Kukk välja protestiks nõukogude võimu tegevuse vastu Eestis.

Sellejärele vallandati ta oma töökohalt ülikoolis. Pärast vallandamist arendas Jüri Kukk aktiivset tegevust eesti rahva õiguste kaitsel, esitades informatsiooni ja proteste praeguse Eesti olukorra kohta nii nõukogude võimudele kui lääne ajakirjandusele.

Selle eest arreteeriti ta võimude poolt 13. märtsil 1980. Käesoleva aasta jaanuarikuus Tallinnas asetleidnud kohtuprotsessil määrati Jüri Kukele karistuseks kaks aastat sunnitöölaagrit. Juba enne 8. jaanuaril teatavaks tehtud kohtuotsust alustas Jüri Kukk vanglas näljastreiki.

Oma karistust kandma saadeti Jüri Kukk Murmanski lähedal asuvasse vangilaagrisse.

Murmanski piirkonna vangilaagrist toodi Jüri Kukk 24. märtsil Vologdas asuvasse vahe- ja uurimisetappi, et teda mujale edasi saata. Jüri Kuke abikaasale võimude poolt antud andmetel paigutati Kukk 26. märtsil Vologdas vangimaja haiglasse, kus ta suri järgmise päeva, 27. märtsi varahommikul kell 02.20. Vangimaja haigla peaarst Boris Kobana ütles, et surmapõhjuseks olid järgmised sümptomid: mao laienemine, kopsu purse ja südame ebaregulaarne tegevus.

Eelnev informatsioon Jüri Kuke surma kohta anti ta abikaasale Silvi Kukele Vologdas. Eestist kohalesõitnute arvates aga ei surnud Jüri Kukk loomulikku surma.

Tõenäoliselt suri näljastreiki jätkanud vang sundsöötmise tagajärjel, mis põhjustas lämbumise.

Ametlikku surmatõendit abikaasale Volgodas ei antud. See lubati hiljem Tartusse järele saata.

Abikaasa Silvi Kukk ja Jüri Kuke sõber ja mõttekaaslane Enn Tarto avaldasid soovi Jüri Kuke maise põrmu Eestisse toomiseks. Selleks kohalike võimude poolt luba ei antud. Küll aga nõustuti avama puusärki ja nii said Eestist kohalesõitnud veenduda, et puusärgis lamav surnu oli tõesti Jüri Kukk. Neljakümnendal eluaastal surnud mees nägi kirstus välja väga vana ja äärmiselt kurnatud näoilmega.

Matus leidis aset 30. märtsil. Peale Eestist kohalesõitnud kuueliikmelise grupi — Silvi Kukk, Enn Tarto, Lagle Parek, Arvo Pesti, üks noormees ja üks neiu — viibisid matmise ajal kohal mõned töömehed ja umbes 20 KGB agenti ja kohalikku miilitsameest.

Matusel pidas isamaalise sisuga kõne ning lausus lahkunule järelhüüde Enn Tarto.

Kuus Eestist kohale sõitnud matuselist viskasid igaüks kolm peotäit kasatoodud eesti mulda hauda lastud puusärgile.

Kalmule asetati lilled ja kakskümmend küünalt.

Kohalviibinud nõukogude võimu esindajate poolt asetati hauale post, millel puudub Jüri Kuke nimi. Seal on kirjas vaid tema vanginumber 23781. Matusetalitust fotografeeris üks Eestist kohalesaabunu algusest lõpuni. Matuse lõppedes võttis aga üks julgeolekuohvitser eestlase kaamerast filmi välja ja valgustas selle, hävitades seega matusest dokumentaalse mälestuse.

Matuselised jõudsid Vologdast tagasi Eestisse 1. aprillil. Andmed Jüri Kuke surmaga seoses ning kirjelduse matustest edastas telefoni teel Rootsi Enn Tarto.

Neljakümne aastane andekas eesti teadlane, kolme lapse isa Jüri Kukk, endine kommunistliku partei liige, kes olukordades sügavalt pettununa alustas võitlust seaduslikkuse, inimõiguste ja eesti rahvuslike õiguste eest, puhkab nüüd nimetus hauas kaugel Põhja-Venemaal.

Võib olla kindel, et Jüri Kuke nime ja saatust eesti rahvas ei unusta. Kodumaal saab ta eesti rahvusliku võitluse märtriks. On ta ju teadaolevalt seni üks esimesi eestlaste uuest põlvkonnast, kes oma rahvusliku tegevuse pärast võimude poolt represseerituna kaotas oma elu.

New Yorgis korraldati Kuke märtrisurmast teadasaades kohe demonstratsioon Nõukogude Liidu ÜRO saatkonna hoone lähedal.

Batuni ja Rahvuskomitee poolt organiseeritud demonstratsioonist, mis leidis aset 1. aprillil, võtsid osa kuuekümne isiku ümber, nende hulgas peale eestlaste rohkelt lätlasi ja leedulasi. Tulise kõnega esines tuntud leedulasest dissident Simas Kudrika. Demonstratsioonist andis ülekande raadio teel Eestisse Münchenis asuva Vabadusraadio New Yorgi osakond. Samuti teatas Vabadusraadio eestlastele kodumaal värsked andmed Jüri Kuke surma ja matuste kohta.

Demonstratsioon Jüri Kuke surma puhul leidis aset ka Washingtonis, 3. aprilli, Nõukogude Liidu saatkonna lähedal.

Selle organiseerisid Ühendatud Balti Komitee poolt Mäido Kari ja Washingtoni Eesti Seltsi esinaine Maria Pedak Kari.

Nii nagu kuuleme, on USA välisministeeriumi, riigisekretär Alexander Haigi nimele saabunud juba ligemale 100 telegrammi eestlastelt, milledes nõutakse Jüri Kuke surmaga seosesolevate asjaolude selgitamist ja pööratakse tähelepanu tema märtrisurmale.

Nägusid eesti koolinoorte arvukast koorist hiljutisel Eesti Vabariigi aktusel. Foto: Vaba Eestlane

„Süstik" läheb maailmaruumi

CAPE CANAVERAL — Ühendriikides on kõik ettevalmistused lõpule jõudmas uue maailmaruumisõiduki Columbia maailmaruumi saatmiseks. Süstiku taoline väikeste tiibadega varustatud lennuk lastakse raketiga maailmaruumi reede 10. aprilli hommikul. Sõiduk jääb kava kohaselt maailmaruumi 54½ tunniks ja sooritab 36 ringi ümber maakera. Lennuk maandub 12. aprillil Kalifornias Edwardsi nimelisel õhujõudude lennuväljal. Uuetüübilise sõiduki maailmaruumi saatmine on juba kahe aasta võrra hilinenud. Seekordse maailmaruumisõidu sooritavad sõiduki komander John W. Young ja abipiloot Robert L. Crippen, kes on saanud oma ülesande sooritamiseks põhjaliku treeningu.

Tuhandeid allkirju eesti noorte toetamiseks

STOKHOLM (EPL) — Noorterahutused Eestis ja nende julm mahasurumine on Rootsis tekitanud vastureaktsiooni — rootsi noored on alustanud massilist nimede kogumist, et toetada tagakiusatud noori Eestis ja samal ajal nõuda vabadusvõitlejate-poliitvangide vabastamist. Aktsioon käib mitmes suuremas linnas ja kogutud on tuhandeid allkirju.

Varssavi Pakti tippmeeste konverents Prahas

Arutatakse Poola okupeerimise küsimust

VARSSAVI — Möödunud nädalalõpp oli nii idas kui ka läänes seotud elava poliitilise tegevusega. Tshehhoslovakkia kommunistliku partei konverentsi puhuks saabusid ootamatult Prahasse N. Liidu president ja parteijuht Leonid Brezhnev ning Ida-Euroopa satelliitriikide parteijuhid eesotsas Ida-Saksamaa võimumehe Erich Honeckeriga. Arvatakse, et Prahas toimub Varssavi Pakti riikide tippkonverents, kus tähtsama küsimusena on päevakorras Poola küsimuse otsustamine ja edaspidiste sammude määritlemine Poola tööliste pigistamiseks ja nende vaos hoidmiseks.

Kremlis peetakse olukorda Poolas vaatamata äsja valitsuse ja Solidaarsuse vahel saavutatud kompromissile ikka veel ohtlikuks. Seda kinnitavad N. Liidu suuremate ajalehtede artiklid Poola olukorra analüüsimisel,

mis ei kritiseeri mitte ainult Solidaarsuse juhtkonda vaid ka valitsust ja Poola kommunistlikku parteid.

Valitsuse häälekandja „Izvestija" mainib, et viimase seitsme kuu kestel Poolas toimunud tööliste rahutused on viinud Poola majandusliku kaose piirile ning on esiplaanile toonud antisotsialistlikke jõudusid, kellede tegevus on viinud sotsialismi tuleviku Poolas küsimusmärgi alla.

N. Liidu ajalehtedes mainitakse ühtlasi, et Poola kommunistlik partei ei ole reageerinud viimase aja sündmustele vajaliku resoluutsusega.

Ühendriikide tähtsamad ministrid välisminister Alexander Haig ja kaitseminister Caspar Weinberger viibisid nädalavahetusel välismaal — Haig Kesk-Idas ja Weinberger Euroopas. Haig külastas Kairot ja Iisraeli ning pidi edasi sõitma Saudi Araabiasse ja Jordaaniasse, et panna Araabia riikide ja Iisraeli vahelisi rahuläbirääkimisi uuesti liikuma. Kaitseminister Weinberger viibis laupäeval Londonis, kust ta sõidab edasi Bonni, kus teisipäeval algab NATO kaitseministrite konverents.

Weinberger mainis, et N. Liit jätkab oma sõjajõudude suurendamist Poola piiril

ning on toonud ka lisajõudusid Poolas praegu toimuvatele Varssavi Pakti sõjajõudude manöövritele, mida on juba mitmel korral pikendatud.

Weinberger kinnitas, et Ühendriigid kaaluvad koos oma liitlastega, milliseid abinõusid tuleks tarvitusele võtta N. Liidu vastu kui Kreml saadab oma punaarmee Poolat okupeerima.

Moskva rikkus jälle Helsingi kokkuleppeid

LONON — Ühendriikide kaitseminister Weinberger mainis Londonis, et venelased toovad praegu Poolasse rohkem sõjamaterjali kui seda vajatakse praegu käimas olevateks manöövriteks. Weinberger nentis samuti, et kõikide tundemärkide ja kogutud andmete kohaselt on venelased rikkunud Helsingi kokkuleppeid. Nende kokkulepete põhjal on Moskva kohustatud informeerima NATO riike kui ta toob üle 25.000 söduri üle selle liini, mis asub 250 kilomeetri kaugusel N. Liidu läänepiirist. Luureandmetel ületavad Poola piirile toodud N. Liidu punaarmee üksused tunduvalt selle lubatud kontingendi.

Mõõdukas liin võitis

Solidaarsuse juhtkond asub kompromisside teele

VARSSAVI — Gdanskis toimus tormiline ametiühingu Solidaarsuse juhtkonna koosolek, mis lõppes sellega, et mõõdukas vool eesotsas Solidaarsuse juhi Lech Walesaga võitis, kuna sõjakam vool jäi tahaplaanile ning nende juhid loobusid oma positsioonidest ametiühingus. Koosolekul tühistati vormiliselt üldstreigi ähvardus ning Solidaarsuse juhtkonnast loobus üks sõjakas tegelane oma kohast kuna teine tema mõtteosaline vallandati.

Solidaarsus valis eri komisjonid, kes hakkavad valitsuse esindajatega nõu pidama, kuidas lahendada selliseid küsimusi nagu korra ja rahu säilitamine, dissidentide vanglatest vabastamine, farmeritele oma iseseisva ametiühingu moodustamine, ajakirjanduse vabaduse kindlustamine

ning politseivõimude vastutusele võtmine töölisjuhtide peksmise eest.

Tugevamat poliitilist liini pooldavad Solidaarsuse juhid mainisid et nad ei ole rahul Lech Walesaga, kes on teinud valitsusele liiga palju järelandmisi. Üks neist juhtidest loobus oma ametist, kuna Walesa pooldajad otsustasid teise neist vallandada.

Poola valitsus seisab suurte probleemide ees, millest olulisem on toiduainete kriisi lahendamine. Möödunud kolmapäeval kehtestati Poolas üldine lihakaupade ratsioneerimine

ning samuti on karta kitsendusi teiste toiduainete müügi alal.

Prantsuse valitsus tegi teatavaks, et ta varustab Poolat 400.000 tonni teraviljaga.

EELK PEETRI KOGUDUS TORONTOS
suurel neljapäeval, 16. aprillil 1981 kell 7.30 õ.
KANNATUSAJA KONTSERT
G. F. Händel'i „KRISTUSE PASSIOON"
(Eestikeelses esiettekandes — Helmi Betlema tõlge)
Laulab CANTATE DOMINO CHARLES KIPPERI juhatusel, orelil LEMBIT AVESSON
Jeesus — AVO KITTASK
Evangelist — ERIC RÄMMELD
Pilaatus — JAAN MEDRI
Siioni tütred — ALLI VÄHI, LIINA PURJE, ELNA LIBE
Meditatsioon. õp. O. PUHM — ARMULAUA JAGAMINE
Pääsmeks kirikukorjandus

TERR „KUNGLA"
MAI-BALL
9. mail 1981 kell 6.30 õ.
ARMENIAN COMMUNITY CENTRE'is (uus ja luksuslik ballisaal) 45 Hallcrown Place (Victoria Pk. Ave. & Hwy 401)
Õhtusöök * Kohvilaud * Tants * Eeskava
Pääsmed $25.— isikult, helistada 482-0217 alates 6. aprillist.

USUTEADUSLIK INSTITUUT.
IV õppeaasta. Täiendavad loengud eelmistele aastatele ja praktikumis. 14.-21. juunini 1981.
EMMANUEL COLLEGES, 75 QUEENS PARK CR., TORONTO, ONT.
Juhataja prof. dr. A. Võõbus. Administraator piiskop K. Raudsepp.
Osavõtumaks $30.—. Kõik soovijad võivad osa võtta.
Registreerida kõigil tingimata enne 1. juunit s.a. piiskopile aadressil: Box 291, Jordan Station, Ontario, Canada, L0R 1S0 Hea majutamise võimalus Tartu College'is.

VABADE EESTLASTE HAALEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Atentaat president Reaganile

Kogu maailmale oli suureks shokiks kui Washingtoni südalinna tänaval üks 25-aastane noormees tulistas hotelli ukse ees president Ronald Reaganile ja tema saatjaskonnale kuus revolvrilasku. Kallaletungi tulemusena said president, tema pressisekretär, üks politseinik ja ihukaitsja haavata ning president pääses ainult õnnekombel eluga.

Ühendriikide presidentidele ja teiste riikide poliitilistele juhtidele toimuvad atentaadikatsed ja atentaadid ei ole uudiseks. Neid on teostatud varem ja teostatakse tulevikus veelgi, kuna alati leidub maailmas sellist elementi, kes on valmis teist inimest valmis teravõi laskeriistaga, viimasel ajal isegi pommiolahvatusega, surmama. Siit lähtudes ei ole selliste atentaatide ja mõrvade analüüsimisel niivõrd oluline tegu kui selline ja kuidas seda tehti, vaid palju tähtsamana ja painajalikumana kerkib üles küsimus — miks seda tehti, see tähendab mis oli mõrva või mõrvakatse motiiviks.

Kallaletungid juhtivatele isikutele näitavad, et need on tingitud kas poliitilistest motiividest või vaimse tasakaalu kaotanud inimese haige aju sünnitustest. Poliitilised atentaadid võimul olevate riigijuhtide vastu baseeruvad omakorda kas mitme asjaosalise vandenõule või üksikisiku algatusele kuna vaimsete häirete all kannatanute atakid toimuvad alati üksikisiku algatusel ja initsiatiivil. Sageli on siiski väga raske analüüsi teostada ja selgusele jõuda, kus on nende mõrvaliikide piirid, eriti nendel juhtumitel kui kallaletungija ise saab surma, nagu see juhtus president Kennedy mõrvari Lee Harvey Oswald'iga. Tema teo motiivid jäid selgitamata ja nende kohta võib teha ainult oletusi. Nii oli Lee Harvey Oswald mõnede teooriate arvates omal käel tegutsev poliitiline mõrvar, kuid teised eksperdid kalduvad arvama, et ta tegutses rahvusvahelise vandenõu käsilasena. Eelmainituile lisaks on arvamisi, et Lee Harvey Oswald ei olnud normaalne inimene ning sooritas oma kuriteo vaimselt häiritud isikuna.

Milliste mõrvarite liiki tuleks paigutada president Reaganile atentaadi teostajat ning tema ning ta saatjate haavajat 25-aastast John Hinckley'd?

Mõned asjaolud viitasid esialgu poliitilisele mõrvakatsele, eriti arvesse võttes president Reagani kindlakäelist ja kindlasõnalist välispoliitilist liini, mis paljudele pahempoolsetele ei meeldi ning on tekitanud närvilise õhkkonna rahvusvahelises ulatuses. Kuid John Hinckley mineviku ja senise elu käigu kohta kogutud andmed viivad siiski hoopis teise mõrvari tüübi — tasakaalu ja realistliku mõtlemisvõime kaotanud inimese juurde, kellel on katkenud sidemed reaalsusega ning kes on elanud kusagil imaginaarses maailmas.

Need, kes tunnevad John Hinckleyd, kinnitavad, et ta on praegusaja tüüpiline ameerika nooruk, kes kasvas üles jõukas perekonnas, ei suutnud lõpetada ülikooli ning ei leidnud endale kindlat elukutset. Ta elas mitmes kohas, kuid ei jäänud kuhugile pidama, muutudes ilmselt sisemise tasakaalu kaotanud hulkuriks, kelle peas hakkasid kristalliseeruma kummalised ja ebarealistlikud mõtted. Mõningate andmete kohaselt oli ta mõjutatud isegi ühest filmist, kus peategelane kinnitab oma tütarlapsele, et kui tüdruk teda ei armasta, siis tapab ta presidendi. Hinckley ülekuulamised ja psühhiaatrilised testid peaksid selgitama, millises vaimses olukorras on atentaadi sooritaja ja millised tegurid mõjutasid teda ajaloolisele kuriteole.

Kuid siin jõuame lõpuks küsimuse juurde — kui Hinckley on „tüüpiline ameerika nooruk", milline on siis Ameerika? Kas siin ei peitgi üks väga tähtis ja oluline küsimus, millele nii poliitikud kui ka avalik arvamine peaksid tähelepanu hakkama juhtima ja seda analüüsima. Kuritegudele õhutavad filmid ja televisioonisaated, laskeriistade kerge kättesaadavus, moraaliprintsiipide üldine allakäik, suurte vabaduste vääriti kasutamine, sundusliku sõjaväeteenistuse puudumine ja paljud teised tegurid aitavad kaasa ameerika nooruse vaimsele laostumisele. Tahaks loota, et äsjane atentaadikatse presidendile kõik need väärnähted aitab esiplaanile tõsta ja need lähema vaatluse alla võtta. Väljavaated selleks on siiski kasinad, kuna kõik need väärnähted eksisteerivad suurte vabaduste nimel ja nendest ei taha keegi loobuda. Kuidas neid vabadusi praktiliselt kasutatakse, selle kohta andis kõige parema näite äsjane kallaletung presidendile ja tema saatjatele televisioonisaadetes. Iga suurem Ühendriikide televisioonisaatejaam pidas vajalikuks seda stseeni, kus kolm meest langesid atentaaditegija kuulidest veriselt tänavale ja president tõugati ihukaitsjate poolt autosse edasi anda vahelduvalt normaalse kiirusega ja aegluubis kümneid kui isegi mitte sadu kordi. Sel puhul võib küsida — kellele oli seda vaja ja kas selline omapärane „ajudepesemine" ei õhuta tasakaalutuid inimesi samalaadseid „kangelastegusid" sooritama.

K. A.

Pühapäeval, 29. märtsil toimus Killamängude toimkonna koosolek, kus oli arutlusel mitmeid korraldamisega seotud küsimusi. Pildil vaade osale osavõtjaist. Foto: Vaba Eestlane

Religioon, maagia ja rahvausu põhimõtted

Prof. dr. Felix J. Oinase ettekanne Torontos

Viimaseks dr. Felix J. Oinase ettekandeks äsja toimunud I soome-ugri mütoloogia sümpoosionil oli loeng rahvausu põhimõisteist, religiooni ja maagia erinevusist. See oli ainus loeng sümpoosioni kestel, mis oli eestikeelne, kuna Suomalaisen Kirjallisuuden Seura sekretär Urpo Vento pidas samaaegselt teises ruumis soomekeelse ettekande.

MAAGIA

Alustades maagiaga, jagas dr. F. J. Oinas selle kahte liiki: 1) imiteeriv ehk homeopaatiline maagia ja 2) kontakt-maagia (contagious).

Imiteeriv maagia põhineb sarnasuse printsiibil. Näiteks nõiad valmistavad nuku või kuju teatud isikust, siis torgivad seda nõeltega, kõrvetavad, põletavad ahjus, uskudes, et sama sünnib ka inimese endaga, et seegi peaks tundma põrgupiinu.

Edasi leidub mitmeid näiteid maagiast: noorpaari pulmavoodi pannakse esimeseks abieluööks loomalauta, lootes sellest head karjaõnne ja palju tallekesi ning vasikaid.

Teiseks on külvi ajal reas maades poisid ja tüdrukud teostanud põllul seksuaalakti viljakuse tõstmiseks.

Kontaktmaagia põhineb ideel, et objektid, mis kord on olnud ühenduses, jäävad tulevikuski ühenduses. Sel põhjeneb jalajälgede väljalõikamine ja kuivatamine ja siis nendega mitmesuguste tempude tegemine nõidade poolt (piinamine jne.), lootuses, et sama juhtub ka isikule, kelle jalajälg see on. Samuti kasutavad nõiad juukseid, sõrmeküüsi vastava isiku mõjutamiseks, eriti just armastusmaagiaks.

Väike lugu vepsalastest: vepsalastel oli mõni aeg tagasi komme, et pruut enne abiellumist pesi end suurel pannil.

Selle pesuvee sisse tehti saia ja seda anti peigmehele ja pulmalistele süüa, et pruut neile kõigile meeldiks.

Üks mees, kes oli aidanud korraldada paljusid pulmi, oli prof. Lauri Kettusele ütelnud, et ta on suure hulga pruutide mustust ära söönud.

TABU

Teisena oli vaatluse all tabu. See on polüneesia sõna, mis tähendab „keelatud". See on rahvausus saanud tähenduse: „midagi, mis on rituaalselt keelatud". Tabu on käitumise reegel, mille rikkumine põhjustab ebasoovitava muutuse isiku rituaalses staatuses.

Üks suguharu Angoolas (Lääne-Aafrikas), cazembid, jälgivad oluliselt tabusid. Näiteks on neil pealiku isik püha, puutumatu. Kui keegi teda puutub, siis muutub ta tabuks enesele (ta ei tohi tarvitada oma käsi söömiseks) ja teistele (kui ta puudutanud nõusid, milles toitu keedetakse, siis teeb ta kahju neile, kes seda toitu söövad). Selle tabu rikkuja kuulub hukkamisele.

On tarvis positiivset riitust, et oma normaalset staatust tagasi saada. See on cazembidel väga keerukas: kuningat puudutanud isik põlvitab maha ja puudutab kuninga käeselga oma käeseljaga, mille järel ta plõksutab oma sõrmi. Siis paneb ta oma peopesa kuninga peopesa vastu, ja plõksutab jälle sõrmi. Kui ta seda on teinud 4—5 korda, siis on saanud tagasi oma normaalstaatuse.

Inglismaal usutakse, et inimene ei tohi soola maha ajada; kui ta seda teeb, on tal halb õnn. Soola mahapillaja võib aga vältida halba õnne sellega, et ta heidab näputäie mahalöinud soola üle oma vasaku õla.

Tabud on üldiselt positiivsed nähted, sest nad annavad teatud ühiskonnale sisemist jõudu ja kokkukuuluvustunnet. Kui nendega minnakse aga liiale, siis võivad nad — vastupidiselt — kujuneda lausa nuhtluseks. Real suguharudel on komme, et nad kuningat või pealikut kannavad kanderaamil, selleks et kuningas ei saaks astuda maa peale ja muuta sellega maa tabuks, nii et keegi ei võiks enam sellele astuda. Igasugused keelud võivad minna nii kaugele, et muudavad nii kuninga enese kui tema alamate elu talumatuks. See juhtuski Havais 19. sajandi algul. Lõpuks Havai kuningas Kamehamcha II leppis oma kodanikega kokku, et nad panevad tabud proovile ja vaatavad, mis juhtub.

Kuningas koos oma alamatega istusid koos sööma, rikkudes sellega kõiki tabusid.

Õnneks ei juhtunud midagi — ja kõik olid selle üle äraarvamata rõõmsad.

Meile võib see tunduda tühisena, aga mitte havailastele, kes olid aastasadu hoidunud kuningast surmahirmus eemale. Dr. Howells ütleb, et see katse oli havailastele võrreldav aatompommi proovimisega tagaõues, lootuses, et see ei plahvata. Ja see ei plahvatanudki.

MIKS ME NÄEME VAIME JA TONTE

Kolmas osa loengust arutles küsimust: miks me näeme vaime ja tonte. Dr. F. J. Oinas ütles: sellepärast, et meie silmad ja kõrvad pole usaldatavad instrumendid, kuna mõnikord registreerivad nad väära mulje.

Rootsi teadlane Hjalmar Sunden jutustab loo politseinikest, kes olid läinud kaht kurjategijat tabama. Need olid pääsenud põgenema sõudepaadis ja olid võtnud ka püssid kaasa. Üks politseinikest oli saarel korraga näinud meest maas lamamas ja püssiga sihtimas tema peale. Kui püssimees end ei liigutanud, siis oli politseinik hakanud asja uurima ja leidnud, et rannal oli maas tühi õllepudel, mille kael oli suunatud tema poole.

Kuna politseinik oli vallatud püssiga kurjategija ideest, oli tal küllalt pudelikaela nägemisest, et seda välgukiirusel täiendada muude detailidega kurjategijast.

Ka meie kuulmine võib olla petlik. Kui president John Kennedy mõrvati, siis UPI saatis üle maailma laiali järgmise sõnumi: „Kolm lasku tulistati president Kennedy autode karavanile Dallases." Nagu on selgunud, lasti tõeliselt kaks lasku. Aga kuna number 3 domineerib Ameerika kultuuris, siis paljud neist isikuist, kes olid sündmuse ligidal ja kuulsid kahte lasku, parandasid oma mälu ja kinnitasid, et nad kuulsid kolme.

On väga palju näiteid number kolme ja kolmikjaotuse kohta laialt maailmas, kaasa arvatud Ameerika. Naljades kõneldakse tavaliselt kolmandast isikust. Inimestel on kolm nime: John Fitzgerald Kennedy jt. Organisatsioonid: KKK (Klu Klux Klan), AMD (Am. Medical Ass.), DAR (Daughters of Am. Revolution), edasi ABC, CBS, NBC. Lööksõnad „I like Ike", jne. jne.

Niisiis pole ime, et vastupidiselt tõelisele olukorrale kuulsid ligidal-olijad kahe asemel kolme pauku.

Moodne taju-psühholoogia rõhutab, et me näeme asju mitte nii, nagu nad on, vaid nii nagu meie ise oleme.

Lõpuks käsitles ettekanne veel mõisteid nagu „raamviide" (frame of reference) ja raamviite aktualiseerimist, mis viivadki vaimude ja tontide nägemisele.

Kommentaarid

Enne president Reaganile elu kallale kippumist andis president ajakirjanikele jutuajamise, milles ta mainis, et Salvadori praeguse valitsus abistamine Ühendriikide poolt on esile kutsunud opositsiooni, mis hästi kontsentreeritud propagandana on segadusesse viinud palju inimesi. See propaganda on tekitanud ülemaailmse opositsiooni ning Salvadori probleemidega seotud demonstratsioonid tervitasid president Reagani isegi Kanadasse külaskäigule saabumisel.

Salvadori küsimuse rahvusvahelises ulatuses üles piitsutamine ning Ühendriikide presidendi ja valitsuse lakkamatu atakeerimine Salvadori praegusele valitsusele abi andmise pärast ei ole nende aktsioonide mõõtmeid ja intensiivsust arvestades nii lihtne küsimus nagu see esialgsel vaatlusel paistab. Siin ei ole enam tegemist spontaansete võlts-idealismist vallutatud kogemusteta noorte aktsioonidega vaid üksikasjaliselt planeeritud ja peenelt kalkuleeritud väljaastumistega, mille taga on rahvusvaheline ajutrust ja ka kusagilt organiseerijate taskusse tilkunud rahasummad. Sellisele planeeritud tegevusele vihjas ka president Reagan kui ta ütles, et siin on tegemist „hästi kontsentreeritud" propagandaga.

Salvadori demonstratsiooni hästikorraldatud organisatsiooniline külg tuli eriti selgelt ilmsiks Ottawas president Reagani külaskäigu ajal korraldatud demonstratsioonil. See suur röökiv ja distsiplineerimata kari, mille pärast ilmselt piinlikkust tundsid isegi Kanada riigimehed, poliitikud ja muud asjamehed, kes sel momendil juhtusid koos president Reaganiga viibima parlamendihoone ees, ei olnud kokku tulnud mitte ainult Ottawast vaid ka paljudest teistest keskustest. Keegi pidi hoolitsema transpordi korraldamise eest, keegi pidi andma löögimeestele ja -naistele vajalikku taskuraha ja keegi pidi neile valmis meisterdama plakatid, mis ei olnud põhiliselt mitte ainult president Reagani vaid ka Ameerika Ühendriikide vastased. Viimane väide ei ole liialdus, kuna selle kinnituseks põletasid demonstrandid „pidulikult" parlamendimäel Ühendriikide lipu.

Kes oli siis see „keegi", kelle hooldamisel, järelvalvel ja instruktsioonide kohaselt need vihaseks köetud noored mehed ja naised kokku tulid. Kanada politseivõimud peaksid selle kohta erilist huvi tundma, sest tulevikus võivad sellised demonstratsioonid veelgi tülikamateks kujuneda ja siis ei põletata mitte ainult lippe vaid tõenäoliselt veel muudki. Politsei ei ole loodetavasti raske nende löögimeeste jälile saada, kuna neid tuleb otsida nendest ringkondadest, kes on huvitatud Salvadoris punaste lööksalkade võimule tulemisest ja seal kommunistliku korra kehtestamisest.

Tulevikus oleks kindlasti igal tõsisel kanadalasel palju parem tunne Kanadasse külla saabunud riigimeeste tervitamist televisiooniekraanil jälgida kui Parlamendimägi enne kahtlastest elementidest puhtaks pühitakse.

★

Kuidas on lood päikeseenergia kinnipüüdmisega ja igapäevases elus rakendamisega? Küsimus on seda akuutsem, et õlihinnad tõusevad pidevalt ning seni ei ole veel leitud seda odavat ja praktilist energiaallikat, mis oleks võimeline kallist õli asendama.

Kokkuvõttes võiks ütelda, et 1970-nendate aastate kestel on päikeseenergia ohjeldamise üritustel olnud oma plusse ja miinuseid, tõuse ja languseid. Mõnedki plaanid ja operatsioonid päikese energia rakendamiseks on andnud põhjust optimistlike mõtete mõlgutamiseks, kuid kõrvuti sellega on olnud kalleid ja ebaõnnestunud eksperimente, mis on pannud tavalise inimese kahtlema ja päikeseenergiale tumeda pilguga vaatama.

Põhiliselt kalduvad Ühendriikide teadusemehed siiski arvama, et me ei tohi lasta endid heidutada pessimistlikest mõtetest, kuna päikeseenergia tööstus läheb vastu esimestele koidukiirtele, mis kuulutavad ette suurt tulevikku. Tööstusi, mis tegelevad päikeseenergia kogumisega ning selle rakendamisega

(Järg lk. 3)

Ülikoolide lõpetajad ei leia vastavaid töökohti

OTTAWA — Kanada Stastikabüroo andmeil on ülikoolide lõpetajatel viimasel ajal raskusi töökohtade leidmisega. Büroo raport kinnitab, et ülikoolide lõpetajad on sageli sunnitud vastu võtma kohti, mis ei vasta nende erialadele, samuti peavad nad aktsepteerima lihtsamaid töid kuigi nad on kvalifitseeritud palju suuremaid töölesandeid sooritama. Ülikooli lõpetanute keskmine palk 1978. aasta juunis oli 15.200 dollarit kuna kogukondlike kolledzhite lõpetajad teenisid aastas keskmiselt 12.300 dollarit. Meessoost ülikoolide lõpetajad said keskmiselt aastas 2000 dollarit rohkem kui naissoost lõpetajad.

Lugeja kirjutab:

Ameerika koolinoored huvitatud Eestist

Käesoleva aasta talvisel puhkusel oli mul juhus külastada Floridas, St. Petersburg'is n.n. „International Folks Fair'i. Seal esitasid 38 rahvusgruppi oma rahvuskunsti — muusikat, tantsu, maalikunsti, rakenduskunsti, toite ja jooke j.n.e. See sarnanes veidi Toronto Karavaniga, kuid selle vahega, et seal kõik rahvusgrupid esinesid ühes tohutu suures hallis n.n. Bayfront Center'is. Seda sündmust külastasid umbes 60.000 inimest.

Leidsin, et väike eestlasgrupp, nimega „Estonian Society of Central Florida" on teinud tõhusa töö eestlaste kultuuri ja ka kannatuste tutvustamiseks ameeriklastele ja ka teistele sealolevatele rahvusgruppidele.

Kui nägin eestlaste haruldaselt maitsekalt valitud esemete kunstipäraseid väljapanekuid, mida oli kujundanud rakenduskunstnik Erika Tiisler, ei olnud vaja kahelda, et see saab esimese auhinna osaliseks. Eestlased said esimese auhinna 38 rahvuse hulgast. Seekord tundsin salajast uhkust oma hinges, et olen eestlane.

Nägin, et neil oli suur puudus töökätest. Ruttasin siis ka appi. Sain neid aidata esemete valvamisega ja näituse külalistele küsimuste vastamisega Eesti kohta. Eriti palju küsimusi esitasid koolilapsed. Sest Eestit ja ka teisi Balti riike ei ole enam maakaardil ja nähtavasti on need siin maailmas juba unustatud. Nii andis see üritus meile hea võimaluse Ameerika noortele tutvustada meie väikest riiki ja meie kultuuri, kannatusi ja kurba lõppu. Pean ütlema, et mõned Ameerika noored esitasid väga olulisi küsimusi ja ütlesid tänades, et see oli neile „special education". Oleks tore, kui sarnaseid võimalusi oleks rohkem, kus nii suure rahva-hulgale saame oma olemasolu ja minevikku selgitada.

Leida Roosimäe

VALVEARST NÄDALALÕPUL

11. ja 12. apr.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

17., 18. ja 19. aprillil
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Õp. R. Kiviranna pensionile

Lexingtoni Ave. koguduse nõukogu koosolekul 14. märtsil oli arutusel õpetaja Rudolf Kiviranna kiri, milles ta teatab, et ta läheb pensionile käesoleval kuul ja et ta on juba sisse andnud avalduse riikliku pensioni Social Security saamiseks. Õpetaja R. Kiviranna sai 22. märtsil 69-aastaseks ja oleks kuulunud Soc. Security alla juba 4 aastat tagasi.

Koguduse ringkirjas, mida saadetakse ainult nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmetele öeldakse, et õp. R. Kiviranna on koguduse juhatuse poolt antud palgatsheki märtsikuu kohta tagasi andnud.

☆

Õpetaja R. Kiviranna on oma lahkumisest teatanud ka varemalt enne täiskogu koosolekut, kuid hiljem on ta lahkumispalve sisseandmist eitanud. Tõenäoliselt on pensionile-mineku teade koguduse õpetaja poolt nüüd siiski lõplik. Meil olevatel andmetel toimus märtsikuu palgatsheki tagasilükkamine siiski dramaatilisemalt, kusjuures õpetaja oli tsheki koosolekul koguni pidulikult katki rebinud, kui mitterahuldava, mis näitab, et seekord on ta otsus lõplik.

VES

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

tekib Ameerika Ühendriikides pidevalt juurde ning vastavate alade eksperdid kalkuleerivad, et need tööstused müüvad käesoleva aasta kestel 30 miljonit ruutjalga päikeseenergiat koguvat paneeli ning torusepad installeerivad kogusummas umbes 200.000 päikesekuumust koguvat basseini. Päikese energia süsteemi paneeli rakendamine maja juures läheb maksma 20—35 dollarit ruutjalg, kuid samal ajal tuleb meeles pidada, et hästiisoleeritud 2000 ruutjala suuruse maja juures kärbib 200 ruutjala suurune päikeseenergia kogumise paneel küttekulusid 50 protsendi võrra alla.

Päikeseenergia kogumise tehnika on kahesugune — passiivne ja aktiivne. „Passiivse" tehnika abil hangitakse päikesepaistet ja päikese soojendavat mõju päikesega kõetavates triiphoonetes ning erilisi solaaraknaid, solaarseinu ja isegi solaartube kasutades. Kuid selle kõrval on „aktiivsed" süsteemid, mille abil päikese energia rakendatakse vee soojendamiseks ja maja kütmiseks. Need süsteemid nõuavad väga asjatundlikku ja hoolikat installeerimist.

Kuid eelkõige on siiski oluline, kui palju päike teatavates elupiirkondades oma nägu näitab. On piirkondi, kus päike naeratab lahkelt sinisest taevast peaaegu päevpäeva kõrval kuid on ka selliseid kohti, kus taevas on alati pilves ja päikest võib ainult harukordadel näha pilveserva tagant vargsi piilumas. Sellises piirkonnas ei aita vist ükski hoolikalt installeeritud „passiivne:" ega „aktiivne" süsteem ning tuleb jääda seniste konventsionaalsete kütteainete juurde seniks kui midagi paremat leitakse.

Kahtlemata — päikeseenergia on valmis andma end inimkonna teenistusesse, kuid veel ei ole leitud ega avastatud neid tehnilisi menetlusi, mis võimaldaksid seda energiat võimalikult valutult ja väikeste kuludega rakendada.

AMI

Eestlane elas kaasa Afganistani okupeerimise

Füüsik Sven Maripuu jutustab oma elamustest

STOKHOLM (EPL) — Göteborgi lähedal Tuves viibis lühiajalisel puhkusel oma vanematekodus eesti tuumafüüsik, professor Sven Maripuu, kes juba pikemat aega on UNO-teenistuses, International Atomic Energy Agency (Rahvusvahelise Tuumateaduse Organisatsiooni) konsultandina. Viimased neli aastat veetis ta Afganistanis, kus ta oli mh. ka tunnistajaks Nõukogude Liidu vägede sissemarsile detsembris 1979.

Kuna prof. Maripuu leping lõppes möödunud veebruaris lahkus ta Kabulist koos oma rootslannast abikaasa Ingeborgiga, esialgu New Delhisse. Seal oli kohe korraldatud pressikonverents ning eesti teadlast ilmus usutlema 25 ajakirjaniku, nende hulgas ka „New Delhi Timesi", Associated Pressi ja UPI teadeteagentuuride, „Boston Globe'i", „Los Angeleses Times'i", „Herald Tribune'i" ja „Time Magazine'i" esindajad.

Huvi sealse olukorra vastu oli suur, kuna Afganistanist praegu on raske teateid saada.

Küsimegi kõigepealt pikakasvulise, rahuliku olemise ja kõneviisiga tuumafüüsikult, kuidas oli elu olu okupeeritud Afganistanis.

— Praegu on ju Afganistanis raske töötada, juba sellepärast, et pealinnast ei saa välja sõita. Töötasin Kabulis, aga meil oli esimesed kaks-kolm aastat projekte ka väljaspool Kabulit. Seda on nüüd võimatu teha ja nii on ka seal praegu vähem UNO personali kui varemalt.

— Ja missugused olid need projektid — või on see saladus?

— Ei saladus see ei ole. Need olid väikesed erialalised projektid. Suuremalt osalt töötasime isotoopidega.

Meil on projekt hüdroloogia, geoloogia, arstiteaduse, näiteks vähihaiguste uurimise, alal, ja ka pedagoogiline töö ülikoolis.

— Ja milline oli olukord Kabulis tsiviilelanikuna? Toitlustamine, näiteks?

— Toitlustamise probleeme välismaalatel ei olnud. Toiduga ei ole praegu probleeme. Aga seal on teisi raskusi, sest, nagu ma juba enne mainisin, valitseb liiklemiskeeld, linnast välja ei saa sõjaseisukorra tõttu.

— Kas teate ka midagi sealsest vastupanuliikumisest?

— Mina sellest palju ei tea. Aga seal see ju käib ikka väikselt edasi mägedes.

Sven Maripuu lisab veel, et see oli tema elus teine kord, mil ta vene sõjaväelaste sissemarssi pealt nägi. Poisikesepõlves elas ta üle nõukogude vägede saabumise Kuressaarde. Ta on õieti sündinud Hiiumaal kaugesõidu-kapten Herman Maripuu pojana ja sai kolm aastat Saaremaal Kuressaare algkoolis käia enne põgenemist Rootsi.

Praegu 48-aastane tuumateadlane on välismaal töötanud viimased 15 aastat.

Kõigepealt oli ta UNO teenistuses Ida-Pakistanis, praeguses Bangladeshis. Hiljem Hollandis ja aastast 1970 USA-s, kus ta oli ligi seitse aastat professoriks kolmes ameerika ülikoolis.

Aastast 1976 töötas Sven Maripuu taas UNO-le ning saadeti Afganistani. Mingeid poliitilisi rasku- te- male seal isiklikult ei tekkinud, kuna ta omab UNO-passi, mis annab teatud diplomaatidele omistatud eeliseid. Valitseva sõjaseisukorra tõttu on Afganistanist lahkunud suurel arvul välismaalasi. USA saatkonnas teënis varem 300 inimest, praegu on alles 15.

Maripuude 17-aastane tütar Anna jäi aga New Delhisse, kus ta käib sealse USA-suursaatkonna erakoolis ja elab ameerika perekonnas.

— Teie olete lõpetanud Göteborgis ülikooli. Ehk jutustate midagi lähemalt oma tudengi-ajast.

— Ma lõpetasin Göteborgi Ülikooli aastal 1964 fil. lic.-kraadiga. Kaitsesin oma doktori väitekirja aastal 1970. See oli see vana rootsi fil. doktor, mitte tehnoloogia doktori-kraad. Minu doktoritöö teemaks oli „Isobaric analog states in nuclei."

— Ja millised ülesanded ootavad teid USA-s nüüd?

— Lähen tagasi Indiana ülikooli, kus varem töötasin. Sinna jään suveks. Pärast tuleb jälle töö UNO ülesandeis. Arvatavasti saadetakse mind Sambiasse Aafrikas.

Kuigi Sven Maripuu kurdab, et paljust reisimisest tema eesti keel kipub roostetama, kõneleb ta seda ladusalt ka oma erialast pajatades. Ta on lapsepõlves käinud ka ühe aasta Göteborgi Eesti Koolis.

Usutles: KARIN SAARSEN

„Talvehooaeg" suvises Kalifornias lõppenud

LOS ANGELES (VE) — Kalifornias lõppenud „talvehooaeg"—kui seda nii võib nimetada suvises Kalifornias — on olnud tagasihoidlik. Suurima rahvahulga tõi kokku Eesti Vabariigi 63. aastapäeva tähistamine Los Angelese Eesti Majas, kus aktusekõne oli Eesti Rahvuskomitee esimehelt Juhan Simonsonilt, kes kohale lendas Lakewoodist, New Jerseyst.

Detsembrikuus toimusid tavalised jõulupuu tähistamised nii EELK LA kirikus, täienduskoolis, pensionäride keskel ning naisklubis kui ka jõululaupäeva teenistus Hollywoodi kirikus, kus teenis. koguduse õpetaja Rein Neggo. Eesti Apostliku Õigeusu koguduse teenistus toimus praost Sergi Samoni korraldusel San Bernandino mägedes Cedar Glenis, millest osa võtsid ka praosti 14 perekonnaliiget.

San Bernadino mägedesse on tekkinud väike eestlaste koloonia.

Mõnedel on see alaline elukoht, mõnedel nädalalõpu kodu. 90 miili Los Angelesest, ühe miili kõrgustel mägedel, asuvad kuurordid Big Bear Lake, Lake Arrowhead ja Lake Gregory. Paari tunnise autosõidu kestel pool-troopilisest Los Angelesest võid mõnu tunda neljast aastaajast.

Suvel on heaks ajaviiteks vähija kalapüük järvel või jalutuskäik vaikses männimetsas.

Talvekuudel sajab lund päris palju ning on võimalus mäenõlvakutel suusatada või kelgutada. Sellel aastal tuli esimene lumi maha jaanuarikuu lõpus.

Kõigel sellel ilul on aga ka omad pahed. Novembrikuus olid paljude eestlaste majad San Bernandino mägedes tuleohus, kuna pahatahtliku inimese poolt süüdatud tulemöll hävitas peaaegu täielikult kuurordid. Õnnetus aga ei läinud täielikult eestlastest mööda kuna tuleohvriks langes prof. Jaan Puhveli nädalalõpu maja.

Veebruarikuu lõpul saabus Los Angelesisse Rahvuskomitee esimees Juhan Simonson, kellel oli võimalus tutvuda ka lõunapoolse aktiivsete eestlastega Orange ja San Diego piirkonnas. Aktus Los Angelese Eesti Majas oli rahvarohke ja Juhan Simonsoni kõne sisukas, saades tugeva aplausi. Oma kõnes J. Simonson andis ülevate Eesti iseseisvuse sabumisest, arengust ja üürikesest õitseajast, mis oli viljarikas. Keskmine ameeriklane praegu ei ole kuulnud Eestist, sest koolides on õpetused ajaloost ja maateadusest nõrgad.

Nii tuleb meil eestlastel ägal võimalusel tuua ameerika avalikkuse ette Eesti rahva saatus ning sisendada oma järglastele eestluse vaimu.

Vastav proklamatsioon Iseseisvuse Päevaks saabus Los Angelese maakogu nõunikelt. Aktust kaunistasid Los Angelese Eesti Täienduskooli ja Segakoori laulukoorid mitme rahvaviisiga. Aktus lõppes Eesti hümniga. Eesti Vabadussõjast osavõtnud Otto Jürgensi, Artur Laanesi, Karl Kulli, Eduard Taela ja Aleksander Veinbergi austati valgete nelgiõitega. Aktuse publiku seas oli ka mitmeid külalisi Kanadast. Nii viibisid pidulikul aktusel Los Angelesis Ivi Valgre Vancouverist ja Erika ning Paul Leithammel Montrealist.

V.P.

Vana Andrese koguduse toetus prof. A. Võõbusele

Vana-Andrese kogudus Torontos otsustas määrata prof. A. Võõbusele igaaastase majandusliku toetuse 2500 dollari suuruses summas kuni tema ingliskeelse eesti ajalugu käsitava suurteose valmimiseni. Prof. A. Võõbus on saatnud koguduse nõukogule tänukirja, milles ta mainib, et koguduse suuremeelne toetus tuleb just ajal, mil tal on väga suuri raskusi selle hiigelettevõtte jatkamisega.

Suri helikunstnik Olga Plaks

New Yorgis, Staten Islandil asuvas haigete hoolduskodus suri pärast pikemaaegset haigust helikunstnik ja pedagoog Olga Plaks. Kadunu oli hästituntud New Yorgis ja USA idarannikul oma muusikastuudioga, milles on õppinud enamus idarannikul muusika alalt tuntud noori.

Kadunu oli abielus E.V. mereväelase, kapten leitnant Johannes Plaksiga.

Pirita spordikeskus sportlaste käsutusesse

Pärast olümpiaregatti Tallinnas oli küsimuseks, millised funktsioonid jäävad selleks puhuks ehitatud hoonetele. Aastavahetuseks jõuti enemvähe ruumide jaotuskavaga valmis. Purjespordikeskuse 2000 ruumis asuvad paljud sportlased. Jahtklubi hoone said oma valdusse Tallinna merekooli ja merelaevastiku, „Kalevi", „Tööjõureservide" ja Spordikomitee purjespordiosakonnad. Nende päralt on ka nii jõe- kui ka meresadam.

Seoses purjelauasõidu olümpiakavva võitmisega hakati ka purjelaudadel Pirita jõel liuglema. Sinna leiti ka aerutajaile ja sõudjaile oma spordivahendite paigutamiseks ruum.

Endises pressikeskuses asuvad olümpiapurjespordikeskuse administratsioon,

Tallinna Pedagoogilise Instituudi kehalise kasvatuse teaduskond ja Spordikomitee metoodiline keskus, samuti kõrgema spordimeisterlikkuse kool.

Sportlaste käsutuses on ka septembrist alates hotelli „Sport" 632 kohaga ruumid ning söökla. Hotellis ööbivad Tallinnas toimuvatest spordivõistlustest ja laagritest osavõtjad.

Edasi töötavad täiskoormusega võimla, kahe matiga maadlussaal ja kuue rajaga ujula. Raskejõustiku-, samuti treeningseadmete saal saab ajakohaseid seadmeid.

Kuid treeminguaegu ei ole saalides planeeritud ainult tippsportlastele, vaid osa tunde on ettenähtud ka tervissportlastele.

Oma teenistujatele on neid ruume üürinud ka majandusettevõtted.

Pirita purjetamiskeskus on muudetud ka turismiobjektiks. Kuna olümpiamängude ajal ei olnud võimalik spordihuvilistele kogu purjespordikeskust tutvustada, siis tehakse seda nüüd turismibüroo „Sputnik" vahendusel.

ESTO-80 video-film valmib

Jutuajamine Richard Norvelliga

STOKHOLM (Teataja) — Teatavasti oli rootsi video-firmalt tellitud ESTO-80 video-filmi valmistamiseks toorfilmi kuue tunni kestvusega. Sellest on nüüd tehtud ühe tunnine film, midá oli võimalik näha ESTO esimehe juures. Sellel puhul oli esimees Richard Norvell lahkesti nõus andma lisaseletusi filmi kohta.

— Miks ESTO-80 peakomitee valmistas video-filmi ja mitte tavalist filmi, nagu see toimus Kanadas ja USA-s?

— Tavalise filmi valmistamine nõuab kulukat valgustusseadeldist. Juhatusel oli algul seesugune filmi valmistamise kavatsus. Siis aga selgus, et see läinuks väga kalliks. Kuna paljudel on video sisseseade olemas ja see kindlasti tulevikus veelgi rohkem levineb, siis leidsime, et video-filmiga saab hoopis paremini suurpidustused dokumenteerida ning igale TV omanikule kodus vaatamiseks kättesaadavaks teha.

— Kui kalliks väiks tulla ESTO-80 video-filmi lint ostjale?

— Raske ütelda. Oleneb tellijate arvust. Igatahes tuleb selle hind sadades ja mitte tuhandetes krooni des.

— Kui palju selle filmi valmistamine läheb maksma ESTO-le?

— Umbes 70.000 krooni. Selleks aga saime Sisserännu ametilt eritoetusena 25.000 krooni tingimusel, et valmistame just videofilmi ja anname sellest kaks eksemplari neile rootsi koolides sisserändajate ühe kultuurettevõtte musternäitena.

— Toormaterjali filmiks oli palju. Kes teostas kokkulõikamise ja millistel printsiipidel see teostus?

— Kokkulõikamiseks õnnestus meil saada Marianne Bergström, asjatundja, kes valmistas ESTO filmi rootsi TV-le ja millega kõik selle filmi nägijad jäid väga rahule. Too film oli tehtud vaikfilmina, seega teises tehnikas. Selle valmistamisel aga oli Marianne Bergström ESTO üritusisse nii hästi sisseelanud, et tema käe ja kääride all valminud meie film on ka kõrge kvaliteediga. Loodame, et see rahuldab vaatlejaid sama hästi kui TV-film.

— Sa ütlesid vaatlejat, kuidas on kuulmisega?

— Muidugi on film häälega. Sisekõnelejana esineb ka video-filmis Leo Rannaleet. On enesestmõistetavalt ka muusikat ja otsekõnelemisi.

— Kas film on praegusel kujul lõplik?

— Ei ole. Puuduvad mõned olulised ESTO-80 üritused ja momendid. Selles osas tahame filmi täiendada. Näiteks puudus toormaterjalis täielikult ESTO-80 avamine, samuti skautide maailmalaager. Neid tahame täiendada erafilmidest ja fotodest. Praegune film kestab üks tund. Tahame seda umbes 15 min. võrra pikendada. Lõplikult on ESTO video-film valmis sügisel.

☆

Filmi vaatamisel võib kinnitada, et Marianne Bergström on teinud selle toormaterjaliga imet. Film algab eesti lippude lehvimisega Humlegårdenis rahvusliku saatemuusikaga. Rongkäik on paigutatud algusse ja sellega saavutatakse hea hoog ja suured massid. Ka on loosung lennukilt loetav.

Rongkäigule järgneb ESTO-Gala, esitatud hea maitsega — rahvatantsu, võimlemist, muusikat, laulu ja sõnalist osa. Väga meeleoluliselt on esitatud „headuse võit kurjuse üle" — siin väärib kiitust Leida Leesment ja filmija. Valguspidu lõpeb hümniga.

Järgneb spordivõistlusi noortelt staadionil. Filmitud asjatundlikult. Sobivalt on sissevõetud intervjuu eesti keeles pallinaiskondade juhtidega Austraaliast ja Borásist.

Järgneb ball Stokholmi linnamajas, väga napp lõik Rahvuskongressist. Siin tuleks see täiendada minister Karin Andersoni avamisega. Hästi on esitatud rahvapidu ja film lõpeb mõjuvalt laulupeoga.

AKSEL MARK (Teataja)

Referaatõhtu Montrealis

Eesti Naisselts Montrealis korraldusel toimub järgmine referaatõhtu neljapäeval, 23. apr. Montreali Eesti Jaani Koguduse seltskondlikes ruumes. Kogunemine kohvitassi juures kell 6.45, kava algus kell 7.30. Külaliskõneleja Torontost, pr. Else Rabadik kõneleb teemal: „Maitsev tervistoitlustamine".

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 senti

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „...." ..... 19... . Tellimise katteks lisan $ ..... sinajuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

ARMAST ÕDE

LINDA PARMAS't

neiuna Vagiström

sündinud 5. mail 1911 Kolgas
surnud 24. märtsil 1981 Tartus

leinavad

LEHTE perekonnaga Kanadas

HELENE ja ARNOLD perekonnaga Rootsis

ARMAST SÕBRANNAT

LYDIA SPRING'i

neiuna Jeeger

surnud 2. aprillil 1981 Torontos

leinab

LEANE abikaasaga

Lugupeetud ja armast klubi liiget

MARTIN JAKOBSOO'd

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Kauaaegset head sõpra

LYDIA SPRING'i

neiuna Jeeger

mälestavad kurbuses

MILDA ja JACK

Minu südamlik tänu kõikidele sugulastele ja sõpradele, kes minu abikaasa

JOHANNES KIVINUK'i

surma puhul mind lohutasid soojade käepigistustega, kirjateel ja ajalehe veergudel ning tema kalmu kaunistasid paljude lilledega.

Eriline tänu õp. Andres Taul'ile tema südamliku ja trööstiva kõne eest, organist pr. Asta Mitt'ile suure armastusega koostatud saatemuusika eest ja pr. Estra Väli-Toompuu'le ning pr. Nelly Igav'ale südamlikkude ja liigutavate soolode eest!

Palju tänu hr. A. Koppel'ile järelhüüde eest sõprade nimel!

TÄNULIK LESK

Südamlik tänu kõikidele sugulastele ja sõpradele, kes meie armsa abikaasa, isa, vanaisa ja äia

JUHAN TAMMKÕRV'a

surma puhul meid leinas lohutasid soojade käesurvetega ja ajalehe veergudel.

Eriline tänu õp. O. Puhm'ile südamliku kõne ja tröösti eest ning soojade järelhüüete eest hr. Marten'ile ja hr. Nüüd'ile.

AGNES TAMMKÕRV perega

Murray E. Newbigging

MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ● 489-8802

Prof. Richard Kiwit surnud

GEISLINGEN (VES) — Saksamaal Kornwestheimis suri pärast lühikest haigust meie vanim ja veel aktiivne maalikunstnik prof. Richard Kiwit oma 93 a. sünnipäeval, 11. märtsil. Ta põrm tuhastati 16. märtsil kohalikus krematooriumis.

Richard Kiwit oli Tartu mehi. Võrsunud lasterohkest perekonnast, õppis ta Treffneri gümnaasiumis ja hiljem tegeles äriõpilasena ühes veinikaupluses. Võttis tunde portreemaalija von zur Mühleni juures ning tegeles hiljem joonistusõpetajana ja lektorina Tartus. Täiendas ennast 1921—1923 Berliinis prof. Herrmanni juures.

Juba 17-aastase äriõpilasena illustreeris ta raamatuid. Aastal 1935 korraldatud raamatuaasta puhul oli väljapanekute hulgas 90 tema illustreeritud raamatut. Pärast seda tegutses vabakunstnikuna Eestis kuni põgenemiseni 1944. a. augustis, olles kaotanud Tartu pommitamisel kogu oma varanduse.

Saksamaal polnud R. Kiwit päevagi UNRRA hooldusel. Tegutses alguses vabakunstnikuna Ludwigsburgis ja hiljem Kornwestheimis. Oli 15 a. riiklike muuseumide teenistuses, joonistades bioloogilisi gruppe ja skelettide järgi eelajaloolisi loomi. Teenete eest vääristati 1979. a. Baden-Württembergi teenetemärgiga. VES/-kk

Karl Orviku surnud

7. märtsil suri 78-aastasena Eestis teadlane, geoloogia- ja mineraloogiadoktor, Eesti TA akadeemik Karl Orviku. Lahkunu on sündinud 17. augustil 1903 Kohtlas, sai keskhariduse Rakvere gümnaasiumis, õppis 1922—1930 Tartu Ülikooli matemaatika-loodusteaduskonnas, mille lõpetas geoloogia erialal magistrina. 1940 kaitses ta edukalt oma doktoriväitekirja. Töötas aastast 1931 Tartu Ülikooli geoloogiakabineti vanema assistendina, aastast 1933 ajakirja „Eesti Loodus" tegevtoimetajana. Pärast sõda jäi tööle teadlasena Tartu Ülikooli juurde, kus 1946 sai professori tiitli. 1954 valiti akadeemikuks.

Aastate jooksul on tema teaduslik töö olnud väga arvukas. Temalt on ilmunud teosed „Beiträge zur Kenntnis d. Aseri- u.d. Tallinna-Stufe in Eesti" (1927), „Keskdevoni põhikihid Eestis" (1930), „Maavarad" (1933), „Quartärgeologische Karte der Halbinsel Sõrve" (1935) ja „Lithologie der Tallinna-Serie" (1940). Kuigi talle anti kõrgeid tunnustusi nõukogude ajal, ilmneb et tema tööde ilmumiseks siiski polnud võimalusi.

Kol. K. S. diplom Nigul Ermaste mälestuseks

IN MEMORIAM

10. märtsi hommikul lahkus meie keskelt tuntud Vabadussõja veteran ja kiriku tegelane kol. K.S. diplom Nigul Ermaste.

Kadunu sündis 21. mail, 1895 Tallinnas. Lõpetas Tallinna Nikolai Gümnaasiumi 1915, jätkas õpinguid Peterburgi Ülikooli õigusteaduskonnas. Kuulus akadeemiliselt U.S. Põhjala perre. 1916 mobiliseeriti Vene sõjaväkke ja pärast Sõjakooli lõpetamist ohvitserina, saadeti Siberi Kütipolgu koosseisu Rumeenia rindele.

Eesti rahvuslike polkude asutamisel 1918 astus ta kodumaa külastamisel Eesti rahvaväkke. Määrati 3-dasse Eesti polku. Hiljem Aegviidus ühines Tallinna löögipataljoniga, mis oli L.R. soomusrong nr. 2 koosseisus. Pataljon koosnes peamiselt kooliõpilastest. Võttis osa suurtest murdelahingutest ja aitas tõhusalt kaasa kodumaa puhastamisel punavägedest. Pärast Vabadussõda jätkas oma teenistust sõjaväes. 1927 saadeti ta Pariisi Kõrgemasse Intendantuuri Sõjakooli oma eriala täiendama. Hiljem kuni Eesti sõjaväe likvideerimiseni N. Liidu poolt, teenis 3. diviisi intendandina Tallinnas. Venelaste esimese okupatsiooni ajal määrati ta N. Liidu poolt 20-dasse laskurkorpusesse. Langes Porhovi all Saksa sõjavangi ja kui tal 1942 võimaldati kodumaale tagasi pöörduda, ta asus tööle Omakaitse Staabis. N. Liidu teise okupatsiooni eel saabus põgenikuna koos abikaasaga Rootsi.

USA-sse asus N. Ermaste 1951 ja leidis tööd Patersonis N.J. Ta võttis siin aktiivselt osa Eesti organisatsioonide elust.

1969 siirdus pensionile ja asus elama Floridasse, Fort Lauderdale'i, kuhu rajas mugava kodu. Floridas võttis ta aktiivselt osa Eesti Kiriku organiseerimisest ja oli kuni elu lõpuni EELK Lõuna Florida Koguduse juhatuse abiesimees.

Nigul Ermaste viimasele puhkepaigale saatmine toimus 12. märtsil. Leinajumalateenistuse pidas õpetaja E. Lootsma, Kanadast. Ta põrm maeti Westlawni kalmistule Fort Lauderdales.

Paul Kaur

Paul Hörbiger surnud

VIIN — Viinis suri 86-aastaselt tuntud filminäitleja Paul Hörbiger, kes enne Teist maailmasõda oli ka Eestis tuntud populaarne näitleja. Ta esines sellistes kuulsates ja läbilöönud filmides nagu „Zwei Herzen in Dreivierteltakt", „Der Kongress tantzt", „Liebelei", „Kaiserwaltzer" jne. Paul Hörbiger mängis ühesuguse eduga keisreid ja kuningaid, elumehi, ohvitsere ja teenreid.

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Tortnto M4S 1J2. Tel 483-2478 ja 1-527-0410.

Suurel Neljapäeval, 16. apr. kell 15.00 JUMALATEENISTUS armulauaga VIRGINIA UNITED kirikus (Hwy. 48 & Royal Beach Rd.)

SUUREL REEDEL, 17. apr. JUMALATEENISTUS armulauaga kell 17.00, solist Helmi Betlem, orelil Leida Pilt.

ÜLESTÕUSMISPÜHAL, 19. apr. kell 8.00 homm JUMALATEENISTUS.

Õpetaja kõnetunnid: igal neljapäeval kell 18.00—19.30 omas kodus. 501 Davisville Ave., Toronto ning igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel.: 527-0410.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd., Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853
Kantseleis, telefon 921-9417.
kantseleis, telefon 921-9417.

SUUREL-REEDEL, 17. apr. on JUMALATEENISTUS armulauaga kell 1.30.

ÜLESTÕUSMISPÜHAL, 19. apr. on varane JUMALATEENISTUS kell 8 hommikul, laulab Liina Purje.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
Toronto, Ont. M6G 3K6
17 Frank Cresc.
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühap., 12. apr. PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. Solist Marianne Urke — viiul ja Andres Raudsepp.

SUUREL-REEDEL, 17. apr. SUUR-REEDE JUMALATEENISTUS kell 4 p.l. armulauaga. Laulab koguduse segakoor, solist Lydia Kööp.

Pühap., 19. apr. ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11 e.l. Solist Tamara Norheim, trompetil Endel Reinas.

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 9 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisip. ja neljap. 6—8 kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave., Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391.
VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 12. apr. kell 10.15 homm. pühapäevakool, kell 11 homm. PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõnelevad H. Eller ja K. Raid, noortekoor Ch. Kipperi juhatusel.

Kell 6 õ. KUULUTUSKOOSOLEK, kõneleb J. Puusaag, solist Raul Pumber.

Reedel, 17. apr. kell 11 homm. SUUR-REEDE JUMALATEENISTUS, Issanda surma mälestamine. Kõneleb K. Raid, segakoor Th. Kirvese juhatusel.

Kell 6 õ. SUUR-REEDE SÜNDMUS MUUSIKAS — Asta Kaups ja Marika Wilbiks, keelpillid, kõneleb J. Puusaag.

Pühap., 19. apr. kell 11 homm. ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS, tunnistavad koguduse õed, naiskoor, pasunakoor.

Kell 6 õ. JUMALATEENISTUS, kõneleb J. Puusaag, segakoor.

OTTAWA EESTI EV.-LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS
Õpetaja O. Gnadenteich
Kirik: King Edwardi ja Wilbrodi tänavate nurgal

Palmipuudepüha laup., 11. apr. on JUMALATEENISTUS armulauaga kell 5 p.l.

MONTREALI PAULUSE EESTI EV. LUTERI USU KOGUDUS
Kirik: 5220 Sherbrooke St. West.
Esimees Ilmar Kurrusk, P. O. Box, 914, Alexandria, Ont.
K0C 1K0, tel. 613 525-2321.
Laekur H. Oja, 4505 Powell Ave Montreal, P. Q. H4P 1E5, tel 733-7950.

Palmipuudepüha laup., 11. apr. on JUMALATEENISTUS armulauaga kell 11 homm.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 12. apr. kell 11 homm. PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõnelevad A. Ehasoo ja jutl. E. Saraoja. Lauluettekanded.

SUUR-REEDEL, 17. apr. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. E. Saraoja, Issanda surma mälestamine.

Pühap., 19. apr. kell 11 homm. ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS, kõneleb Heino Promm, lauluettekandeid.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja Allan Laur,
141 Clark Ave., Unit 50 Thornhill, Ont. L3T 4P4. Tel. 889-8173.

Laupäeval, 11. aprillil kell 7 õ. PIIBLITUND — dr. Mart Leesment.

Pühapäeval, 12. aprillil kell 1.15. p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, laulab segakoor.

Teisipäeval, 14. aprillil kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Reedel, 17. aprillil kell 2 p.l. SUUR-REEDE JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur, segakoor. ISSANDA SURMA MÄLESTAMINE.

Pühapäeval, 19. aprillil kell 1.15 p.l. pühapäevakool lastele ja täiskasvanuile. Kell 2 p.l. ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS. Kõneleb Herbert Söderholm, soololaule Raul Pumberilt.

EELK LÕUNA-FLORIDA
koguduses toimub kog. abiesimehe ja Vabadussõja sangari kol. Nigul Ermaste surma puhul mälestusjumalateenistus koos armulauaga, Christ Luth. kirikus, 26. aprillil, kell 3 päeval, mida peab õpetaja Andres Taul Torontost.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

SUUR-REEDEL, 17. apr. armulaua JUMALATEENISTUS Peetri kirikus kell 1 p. Teenivad ülempreestrid E. Velleso ja E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel, laululehed.

ÜLESTÕUSMISPÜHA JUMALATEENISTUS peetakse laup., 18. apr. kell 11 õhtul Peetri kirikus. Teenivad mõlemad koguduse vaimulikud. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel, laululehed.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
817 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel. 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8, tel. 483-4103

PALMIPUUDEPÜHA JUMALATEENISTUS pühap., 12. apr. kell 11 homm. Mängib metsasarvede kvartett. Pärast jumalateenistust on täiskogu koosolek. Koosoleku päevakord: 1. Avapalvus ja koosoleku rakendamine; 2. Informatsioon; 3. Tegevusaruanne; 4. Majanduslik aruanne 1980; 5. Eelarve 1981; 6. Algatatud küsimusi.

MUSICA DIVINA ja MUSICA VIVA KONTSERT palmipuudepühal, 12. apr. kell 4 p.l. Juhatab L. Avesson.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: teisipäeviti ja neljapäeviti kell 6—8 õhtul. Muul ajal kokkuleppel.

Leinateateid

TALLINNAS suri 26. veebruaril Tallinna Stomatoloogia Polikliiniku arst Heljo Ennesaar, sündinud 1922. a. Tartus.

TARTUS suri 16. jaanuaril Alfred Reimand (Dreiman). Ta oli ülikoolis õppinud usuteadust. Akadeemiliselt kuulus Korp! Reveliasse.

TALLINNAS suri 10. juulil metsateadlane Alfred Karind (Kuurberg), sündinud 17. jaanuaril 1903 Harju-Jaanis.

TARTUS suri 15. juulil 1980 õigusteadlane Hans Suvi, sündinud 30. juunil 1910 Lätimaal.

KURESSAARES suri 18. detsembril 1980 õigusteadlane Hugo Lett, sündinud 15. augustil 1908 Järva-Jaanis.

TARTUS suri 10. novembril 1980 õigusteadlane Karl Paltser, sündinud 10. aprillil 1891 Kambjas.

VILJANDIS suri 13. septembril 1980 arst Nikolai Born, sündinud 19. desembril 1901 Eestis.

TARTUS suri 3. märtsil Osvald Laantee, sündinud 23. juulil 1900 Elvas.

LOS ANGELESIS suri 10. märtsil Paul Naha, sündinud 8. mail 1905 Bremenis.

SEYMOR'is, Texases suri 8. märtsil Lydia Ots, sündinud 13. septembril 1904 Kaareperas.

S. diplom
rmaste
useks

RIAM

hommikul lahkus meie
tud Vabadussõja vete-
ku tegelane kol. K.S.
ul Ermaste.
sündis 21. mail, 1895
Lõpetas Tallinna Niko-
siumi 1915, jätkas õpin-
burgi Ülikooli õigustea-
Kuulus akadeemiliselt
a perre. 1916 mobilisee-
javäkke ja pärast Sõja-
mist ohvitserina, saa-
Kütipolgu koosseisu
rindele.
vuslike polkude asuta-
astus ta kodumaa kü-
Eesti rahvaväkke. Mää-
Eesti polku. Hiljem
thines Tallinna löögipa-
is oli L.R. soomusrong
eisus. Pataljon koosnes
kooliõpilastest. Võttis
st murdelahingutest ja
lt kaasa kodumaa pu-
punavägedest. Pärast
a jätkas oma teenistust
927 saadeti ta Pariisi
Intendantuuri Sõjakoo-
ala täiendama. Hiljem
sõjaväe likvideerimiseni
olt, teenis 3. diviisi in-
Tallinnas. Venelaste
upatsiooni ajal määrati
poolt 20-dasse laskur-
Langes Porhovi all
rangi ja kui tal 1942 või-
dumaale tagasi pöördu-
tööle Omakaitse Staa-
u teise okupatsiooni eel
enikuna koos abikaasa,

asus N. Ermaste 1951
öd Patersonis N.J. Ta
aktiivselt osa Eesti or-
ide elust.
us pensionile ja asus
dasse, Fort Lauder-
rajas mugava kodu.
iis ta aktiivselt osa
u organiseerimisest ja
u lõpuni EELK Lõuna
guduse juhatuse abiesi-

aste viimasele puhke-
tmine toimus 12. märt-
jumalateenistuse pidas
Lootsma, Kanadast. Ta
i Westlawni kalmistule
dales.

Paul Kaur

örbiger surnud

Viinis suri 86-aastaselt
näitleja Paul Hörbiger,
eist maailmasõda oli ka
d populaarne näitleja.
ellistes kuulsates ja lä-
mides nagu „Zwei Her-
ierteltakt", „Der Kong-
", „Liebelei", „Kaiser-
e. Paul Hörbiger män-
se eduga keisreid ja
elumehi, ohvitsere ja

ateid

NAS suri 26. veebrua-
Stomatoloogia Poliklii-
Heljo Ennesaar, sündi-
. Tartus.
suri 16. jaanuaril Alf-
d (Dreiman). Ta oli
oinud usuteadust. Aka-
uulus Korp! Revelias-

NAS suri 10. juulil
ne Alfred Karind
sündinud 17. jaanua-
arju-Jaanis.
suri 15. juulil 1980
ne Hans Suvi, sündinud
910 Lätimaal.
AARES suri 18. det-
30 õigusteadlane Hugo
nud 15. augustil 1908
s.
suri 10. novembril
eadlane Karl Paltser,
0. aprillil 1891 Kamb-

DIS suri 13. septembril
Nikolai Born, sündinud
ril 1901 Eestis.
suri 3. märtsil Osvald
ndinud 23. juulil 1900

NGELESIS suri 10.
l Naha, sündinud 8.
Bremenis.
R'is, Texases suri 8.
dia Ots, sündinud 13.
1904 Kaareperas.

I soome-ugri mütoloogia sümpoosioni lõunasöögi aega kasutati dr. F. Oinase sünnipäeva tähistamiseks. Soome Kirjanduse Seltsi poolt andsid sekretär Urpo Vento jo Soome Filmiarhiivi juhataja dr. O. Alho dr. F. Oinasele üle SKS 150. aastapäeva mälestusmedali. Pildil vasakult U. Vento, dr. F. Oinas ja dr. O. Alho.

Foto: Vaba Eestlane

Soome ja eesti rahvaluule kogud - maailma suurimad

Prof. F. Oinase ettekanne Torontos

Hiljutise I Soome-ugri mütoloogia sümpoosioni üheks ettekandeks oli dr. F. J. Oinase „Soome ja eesti eeposed — „Kalevala" ja „Kalevipoeg". Meie rahvaluuleteadlane vaatles neid laule, mis said aluseks mõlemale eeposele.

Soome ja eesti rahvaluulekogud on maailmas suurimad. 16. ja 17. sajandil peeti neid jumalavallatuiks, aga 18. sajandi lõpul ja 19. sajandil said tähelepanu osalisteks, mil ärganud soomlaste rahvustunne viis suurele rahvaluule kogumise aktsioonile. E. Lönnrot sai kuulsaimaks rahvaluulekogujaks. Neist kogutud rahvalauludest ta koostas „Kalevala" 1831. Praegu on Soome Rahvaluule Arhiivis 1.500.000 rahvalaulu.

Eesti osas tekkis huvi rahvaluule vastu kui Herder avaldas oma rahvalaulude antoloogia 1778. a., kus ka mõned eesti rahvalaulud avaldati. Tema õhutusel hakkas see tegevus arenema estofiilide poolt. Õpetatud Eesti Selts hakkas seda organiseeritult edasi viima.

Suurimaiks eesti rahvaluule kogujaiks on olnud J. Hurt, M. J. Eisen, O. Kallas, eriti aga iseseisvuse ajal ERA, nii et iseseisvuse katkemisel oli 700.000 lk rahvaluulet.

N. Liidu okupatsiooni all on kogumine jatkunud.

Kogutud rahvaluulest on enamikus rahvalaulud nii Eestis kui ka Soomes ja need on levinud mõlema maa vahel. Suurele sarnasusele vaatamata on neis siiski suur erinevus: Soomes on see eepiline, Eestis lüroeepiline.

Näiteks rahvalaulu „Iso tammi" (Suur tamm) puhul on sisuks lugu neljast tüdrukust maksavärvilisel maal, kus puu kasvab nii suureks, et see varjab taeva. Tüdrukud otsivad meest, kes selle kuldse kirvega maha raiuks. Eestlastel on jutustus esimeses isikus. Algab tammetõru leidmisega ja kasvamisega, mis kasvab taevast katvaks. Puu aga raius maja jutustaja tüdruku vend.

Erinevus on, et laul on Soomes jutustav, Eestis aga subjektiivne, kus tüdruku räägib oma tundeist ja igatsusist.

Samuti on rahvalaulus „Iso härkä" (Suur härg). Soomes see kirjeldab suurt härga. Lugu levis ka Eestisse, kus võttis jälle esimese isiku vormi, kus laulja polnud tugev geograafias nagu ilmneb antud kohanimedest. Eesti luules on need kirjeldused, nagu need sündinuks kirjeldajale, Soomes nagu räägiks juhtunust tagaõues.

Soomes ja Karjalas olid lauljaiks mehed, Eestis aga naised. Ka Eestis olid vanasti meeslauljad, kuni 13. sajandini, kui mehed laulsid sõjalaule. Eestlaste kaotus 13. sajandil tõi esile muudatuse eestlaste laulutavades. Ka on laulmise viis erinev. Karjalas kaks meest istusid vastakuti hoides paremaid käsi teineteise käes. Eeslaulja laulis esimese värsirea ja siis korrati koos. Eesti laulja oli kas üksi või laulis koos teistega.

Põhilised erinevused rahvaluules jätsid jäljed ka eepostele. E. Lönnrot sidus soome eepilised rahvalaulud üheks suruteoseks „Kalevala", jagades selle 50 lauluks 23.000 värsireaga.

See andis tõuke samase töö tegemiseks ka eestlastele. F. R. Faehlmann tegi sellega alguse, kuid Fr. Kreutzwald viis selle töö lõpule. „Kalevipoeg" ilmus 20 laulus 19.000 värsireaga.

Lönnrott oli jäljendanud rahvalaulu, kuhu sideainena lisas värsse teistest lauludest. See oli harukordne viis eepilise teose loomiseks, nagu tehes rätsepatööd. Selles on väga vähe Lönnroti omaloomingut.

Kreutzwaldil olid täiesti eritingimused. Ta pidi kasutama eesti materjalina legende, fantaasiat, rahvasuust kogutud muistendeid, rahvajutte. Kõik see materjal oli eraldi, mistõttu ta Lönnroti kirjutamisviisi ei saanud kasutada. Ta kasutas palju rahvalaule, milles polnud midagi tegemist Kalevipojaga.

„Kalevala" konflikt on eepiline, peakangelane oli Väinämöinen. Tema sündiminegi oli erakordne, olles 600 aastat enne emakojas kui sündis. Talle meeldisid noored tüdrukud, kuid Aino uputas parem enese, et mitte saada vana mehe naiseks. Lemminkäinen on Põhjala Don Juan. Kuid „Kalevalas" on ka lüürilisi laule, elamusi, kõnekäände, mis teeb selle sharmantseks eeposeks.

„Kalevipojas" on rida seiklusi, põhiteemaks aga kuritegu ja karistus. Eeposes on kirjeldatud Kalevipoja tegusid ja reisimisi.

„Kalevala" ja „Kalevipoja" juured lähevad tagasi originaalsete rahvalauludeni Lääne-Soomes. Sündmused on tegelikult teised kui ajaloolisile faktidele baseeruvad. Mõned muistendid on toonud sisse naaberrahvaste aineid, isegi nii kaugelt kui Egiptusest.

„Kalevipoja" vanimad legendid on esimesest aastatuhandest, peamiselt kirde Eestist ja Vadja alalt. Idast on eesti rahvaluulesse tulnud hiigelkangelase kuju, saksast on saadud rumal vanapagan. Kreutzwaldi ülesanne oli komplitseeritud. Mõnes legendis tegi ta Kalevipoja kive kandvaks hiiglaseks, teises muutis ta Kalevipoja rahvatraditsiooni vastaselt kangelaseks.

Mõlemal eeposel oli suur rahvuslik tähtsus.

Sellal räägiti Soomes haritlaskonnas rootsi, Eestis saksa keelt.

Sellepärast oma keeles selliste eeposte ilmumine oli väga suureks sündmuseks, mis neile rahvastele nagu selgroo andis.

Lönnrot oli viimane suurim soome rahvalaulik, kes kasutas kirjutamist vaid oma mälu kinnitamiseks. Kreutzwald tegi oma Kalevipoja rahva unistuste ja vabaduse kehastajaks. Rahvas võttis selle vastu, kui oma eepose ja sellisena tunnustavad seda nüüd rahvaluuleteadlasedki.

Meeskoori pärastlõuna kontsert

Möödunud pühapäeva pärastlõunal toimus Toronto Eesti Meeskoori 110. kontsert. Eesti Maja suur saal oli lauluhuvilistest täis, kes igati jäid rahule meeskoori lauluga ja tundsid rõõmu ühest kaasaelatavast pühapäeva pealelõunast. Teatava ümberehitusega oli Eesti maja lavale antud hoopis parem akustika ja koor laulis end lavalt välja, ega takerdunud kardinaisse nagu enne pahatihti kogeti.

Koor laulis 50-liikmelises koosseisus, esimese poole E. Tobreluts, teise poole R. Toi juhatusel, nende kahe „lauluhõlma" vahel aga solistina sopran Önne Laikve.

Kontsert algas koori lipu sissetoomisega, mis asetati kontserdi ajaks lava kõrvale ja koor laulis oma motto: „Alati Sinule, kodumaa, kõlagu vabade meeste laul!" Koor alustas esimest osa E. Aava lauluga „Laul kodumaast", järgnesid M. Lüdigu „Laevnik", H. Kändi „Kaugel" ja N. Laanepõllu „Oleks mul üks kamber", mille järel esimene pool lõppes E. Griegi lauluga „Uus isamaa", kus solistiks oli bass Andres Raudsepp ja klaveril saatis C. Kipper. E. Tobreluts on praegu T.E.M. alaliseks koorijuhiks ja näis täitvat ilmse vilumusega koorijuhi ülesandeid.

Sopran Önne Laikve alustas A. Karindi lauluga „Sind tervitame kuldapäike", järgnesid E. Griegi „Mu luik" ja esiettekandena Kanadas Meta Pruuli poolt Salme Ekbaumi sõnadele loodud „Kutsikas". Järgnes aaria G. Puccini ooperist „La Boheme". Viimaseks oli E. Melartini „Tagasitulek"; puhast ja helisevat ning saali täitvat õrnatämbrilist laulu saatis imetleva tundlikkusega C. Kipper, paaris laulus oli saatjaks flöödil ka lauljatari tütar Heidi Laikve.

Teisel poolajal laulis koor R. Toi juhatusel O. Merikanto „Meri", E. Võrgu „Meeste laulu", K. Türnpu „Meil aiaäärne tänavas" ja siis võlus R. Toi koorilt ühe laulu teise järele, mis kordamisele nõuti. E. Aava „Humal", R. Toi eesti rahvalaulu motiivile baseeruv esiettekandes olev „Hooplemine" ka R. Toi „Kanneldaja" on kõik samasse eesti rahvaviiside ja -laulude varaaita kuuluvad, mida nüüd meeskoorile seatuna kaasahaaravalt esitati. Viimases oli solistiks bariton A. Kittask ja klaveril C. Kipper.

Pärast lilli koorijuhile ja solistidele, esitas koor veel J. Simmi „Oma saar", jällegi A. Kittask solistiosas. Sellejärel tervitasid koori ja tõid lilli Soome Meeslauljad Torontos, Toronto Estonia Segakoor ja T. E. Segakoor. Selle järel kutsus koori esimees H. Paara kõiki kunagisi lauljaid kaasa laulma, misläbi koor kasvas 70-liikmeliseks ja laulis hoogsamalt K. Türnpu „Mu armas isamaa" ja G. Ernesaksa „Hakkame mehed minema", misjärel lõpetati kontsert Eesti Hümniga.

T. E. Meeskoor näitas jälle, et nad oma 110-ndal kontserdil võivad laulda samase värskuse ja helisevusega, nagu nad on 30 aastat Toronto eestlaskonnas laulnud. See laul on neid koondanud ühiseks eesmärgiks: laulda oma kodumaale. Seda tehtigi nende laludega, kus enamus olid rahvusliku sisuga.

Külaskäik Hessi aiaärri

Toronto Eesti Aiandusklubi kevadine väljasõit

T. E. Aiandusklubi liikmed Maimu Usin ja M. Joasaare korraldasid väljasõidu 28. märtsil Bray's Garden Centre'sse, mis asub Barrie linna ligidal.

Juhtus olema erakorraliselt ilus kevadilm ja osavõtjate arv oli üle 50.

Omanikud Erik ja Lia Hess'id võõrustasid külalisi väga lahkelt.

Erik Hess viis saabujad kasvuhoonetesse ja andis neile seletusi. Bray's Garden Centre koosneb kolmest osast: 1) Kasvuhoonetest 2) Aianduse planeerimine ja 3) Puukool.

Kasvuhoonete pindala on 15.000 ruutjalga ja seal produtseeritakse 16.000 leht- ja okaspuu pistikut aastas, peale selle tuhandeid lilletaimi.

Suvelilled külvatakse jaanuari esimestel päevadel seemnetest. Muld on kõik puhastatud ehk steriliseeritud, selleks on ettevõttel elektriga töötav masin. Kui suvelille taimed müüdud, alustatakse troopiliste taimedega. Tihti imporditakse väikeseid taimi „soojalt maalt", selleks, et neid kanada külmas arendada. Selleks kulub palju aega ja kõige suuremaks probleemiks on küttekulu.

Kasvuhooned on tehtud kahekordsest plastist, mille vahel on 6 tolli õhuruumi See plast on eriti vastupidav ja olevat tugevam kui klaas. Jäme toru kasvuhoone katuse all oli samuti plastist ja selles olid augud. Talvel juhitakse selle abil soojust ja suvel värsket õhku. Kastmiseks läbis kasvuhoonet peenike veetoru, mis pihustab vee uduks ja kastmiseks kulutatakse ainult 5 minutit.

Kõik pistikud ja lilled näisid olevat väga „heas vormis", mis tähendab, et hoolitsus on suurepärane.

Planeerimise osakonnas tehakse eraisikutele maitsekohaseid plaane või täiendatakse isiku enda koostatud plaane. Kõik töö tehakse aiandusekeskuse poolt, olgu see puu- või müüritöö või maapinna kohandamine.

Hooajal töötavad ettevõttes 20 isikut.

Perenaine Lia Hess oli valmistanud külalistele maitsva kohvilaua ja tundus et kevadine õhk lillede aroomiga oli tõesti isu kasvatanud.

Aiandusäri läheb hästi. Peale klubi liikmete oli seal hulk teisi inimesi ja kassa taha tekkis isegi pikk saba.

Ostud tehtud algas kojusõit. Klubi liikmwetele oli see üks ilus kevadpäev!

M. U.

Liina Purje laulab kirjandusmuusikalisel pärastlõunal

Eesti Kunstide Keskus korraldab eeloleval pühapäeval, 12. aprillil, algusega kell 3 p.l. Tartu College'is kirjandusmuusikalise pärastlõuna, kus koetess Liidia Tuulse Rootsist esineb ettekandega teemal „Linnud Marie Under luules". Muusikalises osas esineb sopran Liina Purje, kes esitab muu-hulgas ka Ed. Tubina laulu „Ingel lindudega". Liina Purje on lõpetanud New Yorgi osariigi ülikooli muusika fakulteedi ja tegutseb praegu Torontos erakoolides muusikaõpetajana.

Eesti kunstigalerii avab uksed Abel Lee näitusega

Toronto eestlastele tuntud pildiraamimeister ja kunstnik Alfred Karu avab 25. aprillil uue kunstigalerii „KARU OF CANADA ART AND FRAMING" nime all. Galerii aadress on 2600 John Street, unit 220 ja see asub Steeles Ave. ja Don Mills Rd. kirde nurgal.

Esimese kunstinäitusena uues galeriis avatakse laupäeval, 25. aprillil (kell 2.00—5.00 p.l.) Abel Lee mini-maalide näitus. See on valik väikesemõõdulisi ja detailse väljatöötlusega maale gruppidena „Aknad" ja „Ilutsemised", mis loodud 1960—1980 aastate vahemikus.

Näitus jääb avatuks 10. maini, äripäevadel kell 9 homm.—6 p.l., nädalalõppudel avatud kell 12 päeval kuni 6 õ.

Lõplik VÄLJAMÜÜK

Suures valikus soome puuvillasest riidest suvekleite POOLE HINNAGA.

Seelikuid ,pluuse, pükse j.m. SUURE HINNAALANDUSEGA

ELSIE's,

723 Mt. Pleasant Rd., tel. 489-4083

Lõbusameeleoluline teatriõhtu

Asjane Eesti Rahvusteatri teatriõhtu oli osavõturohke ja näitas, et eestlased hindavad oma teatrit, pealegi kui see on haruldasemaks meie ühiskonnas jäänud. Leaside keskkooli 800-istmeline saal oli osavõtjaid täis, kes kohe etenduse algusest elasid sooja südamega kaasa sellele toredale komöödiale, mis viis publiku kõrgemasse inglise seltskonda ja nende probleemide juurde.

William Douglas Home'i neljavaatuseline komöödia oli eriti sobiv meie teatrivõimalusile ja selle kasutas leidlikult ära ka lavastaja Asta Söödor. Vanemad kogemustega näitlejad kandsid lavastust kindla tavaga, kuna noored tütarlapsed pididki olema sellised mõnetise esialgse kohmetuslikkusega nagu nad oma emade juhtimisel olid ellu astumas. Lavastaja oli kujundanud igati läbimõeldud rezhii, mis kogu etenduse kestel arenes hoogsalt ja komistusteta. Asta Söödor on mõistnud noori teatriga siduda ja näib, et see teatriloominguline töö on andnud igati õnnestunud tulemuse.

Näidendit kandis Lydia Vohu Sheila Broadbenti osas. See komöödiline osa arenes sellise tempoga ja ulatusega, et näis juba traagikami jõudvat. Eesti lavaloomingus just oma dramaatilise osadega meeldejäänud näitleja, pakkus ta uues osas suurepärase ema kuju, kes kõik tütre kasvatamise nüansid ahastuse ja hirmutundega läbi elas, mis polnud ainult kõrgema inglise klassi emade, vaid ematunnete universaalses ulatuses.

Kui Sheila Broadbent kippus ühest äärmusest oma tunneteskaalal teise viskuma, mõistis teda suurepäraselt tasakaalustada ta abikaasa Jimmy Broadbent — Ernst Vähi. E. Vähil on alati iga osakujudus antud sellise põhjaliku sisseelamisega, et ta on selles täiesti uus. Ka seekordses koomilises inglise dzhentlemani osas ta andis toreda ja elu mõistva ning noorust meeles pidava isa kuju, kes kogu intriigi oskuslikult lahendas.

Nende tütar Jane — Linda Kukk, oli esmakordselt nii pikas osas laval. Maalt linna „väljapakkumisele" toodud tütrena oli ta esialgul natuke kohmetu, aga arenes aktiivselt elavaks tütarlapseks, kes oma osasse sisse elas ja näis seda koguni nautivat. Linda Kukel on väga suurepärane lavakuju ja osavus ning kindlus lavalises liikumises.

Kui Sheila Broadbent võitles oma tütre huvide eest, siis vastaspoolel tegi sama Mabel Grosswaithe — Erika Veskimets-Solom oma tütre Clarissa eest, keda mängis Tiina Norheim. E. Veskimets-Solom andis lühemas osas jutuka ja veidi salakavala ema osa, kes ei valinud just õiglasemat teed oma tütre huvides. Tiina Norheim oli natuke nunukliku tütrena kuulekas ja ema soovidele alluv.

Kaks noormeest, mõlemad eksitamapanevalt sama eesnimega, David'id, olid Taavo Söödor D. Bullochi ja Lembitu Ristsoo D. Hoylake-Johnstoni osades. Esimene natuke „isesuguseks" peetav ja teine kardetav elumehena. Siin teose intriig peituski, sest tõrges tütar ei huvitunud kombekast noormehest, vaid armus sellesse, kelle tegevus oli kogu Londonit shokeerinud. Taavo Söödor on kolmas põlv meie tuntud teatritegijate perekonnast, kes viib emakeelset teatrit edasi ja seekordne laval esinemine näitas, et ta astub oma isade jälgedes ka lavakunstnikuna. L. Ristsoo on juba varajasemate kogemustega ja suutis oma osa veenvalt esitada. Lühemas osas oli veel Mari-Ann Tammark.

Näidend on üles ehitatud väga lühikesele ajale, umbes 24-le tunnile. See aga kubises teravmeelsusest ja situatsioonikoomikast, mis juba alguses inimesi kaasa haaras ja jäigi pidevalt tõusva pingega õhtut iseloomustavaks lava ja publiku siduvaks tervikuks. Naerulsui jälgiti ema tundeid ahastuse ja meeleheite piirilt mõnelise rõõmumomendini, mis lõpuks osavalt lahendati. Näidendi oli elavasse kõnekeelde tõlkinud Ain Söödor. Lavapildi kujundanud Taavo Söödor.

Eesti Rahvusteater tõi kokku arvukalt eestlasist teatriarmastajaid. Et nende arv oli nii suur ja teatriarmastus elav, peaks andma teatriloominguga seotud näitlejaile ja lavastajaile jõudu jätkuvaks tööks. Vaatlejaile see pakkus aga meeleolulise õhtu, kerge ja kaasahaaravа.

HO

Mulgid valmistuvad Killamängudeks

Neljapäeval, 2. aprillil pidasid mulgid Eesti Majas oma järjekordset aastapeakoosolekut. Koosolekul esitati möödunud tegevusaasta aruanne ja arutati eeloleva aasta tegevuskavasid. Koosolekul märgiti, et maakondlik tegevus on viimasel ajal saanud eriti populaarseks ja kõik üritused on olnud rahvarohked, lõbusad ning neis on valitsenud „kodutunne".

Ka mulkide Selts on tähistanud oma kooli- ja üldtuntud isikute juubeleid, mälestanud oma kodukotust, mis on olnud tõsisema sisuga üritused. Möödunud aasta üritus oli lõbusasisuline, kus esitati mulgi nalju ja laule. Kuna selts ei taotle majanduslikke sissetulekuid, siis ülejäägid on annetatud eesti organisatsioonidele. Möödunud aasta toetused jagati EKN-le, Seedrioru ja Jõekääru laste suvekodudele.

Eeloleva aasta tegevuskavasse otsustati võtta jällegi ühise lõbusasisulise koosviibimise korraldamine, aga suurem tähelepanu on siiski praegu pööratud eelolevaile Killamängudele. Killamängudest osavõtuks, kaasaaitamiseks ja läbiviimiseks antakse oma täispanus, et see ühiselt ettevõetud üritus teiste maakondadega koos hästi õnnestuks. Selleks on juhatus juba alustanud aegsasti oma ettevalmistustega ja detailne kava on koostamisel.

Valimisel koosolek valis üksmeelselt vana juhatuse tagasi. Mulkide Seltsi vanemaks jäi edasi J. Vihma, teisteks juhatusliikmeteks V. Ojasson, W. Mandra, E. Tani, J. Vares ja uueks liikmeks valiti juhatusele juurde E. Silmi.

Mulkide Selts avaldas lõpuks lootust, et kõik kaasmulgid kogunekssid ja annaksid oma toetuse Killamängude ühisele kordasaatmisele.

J.V.

Üksik mees vajab

KORTERIT

köögi ja vannitoaga Torontos või ümbruses. Tel. 636-7857

II soome-ugri mütoloogia sümpoosion 1985

Hiljutise I soome-ugri mütoloogia sümpoosioni õnnestumine on tekitanud elevust ja huvi järgmise sellelaadilise ürituse korraldamiseks. Juba sümpoosioni kolmandal päeval, pärast lõpetamist, leiti, et see soome-ugri algupära- omavate rahvaste koostöö ei tohiks peatuda sellega. Otsustati, et II soome-ugri mütoloogia sümpoosion korraldatakse aastal 1985 Torontos ja Thunder Bays Soome eepose „Kalevala" ilmumise 150. aastapäeva auks.

SPORT

Maria Lemberi edu ujumisvõistlustel

20., 21. ja 22. märtsil toimunud Ida-Kanada ujumise meistrivõistlustel, Shebrooke'is, Que., ujus 15-aastane Maria Lember 4 isiklikku ja klubi rekordit. Ta tuli 3-ndaks (pronksmedal) 800 m vabastiilis ajaga 9.25,57, neljandaks 400 m vabastiilis ajaga 4.35,07,kuuendaks 200 m vabastiilis 2.13,80, seitsmendaks 200 m liblikstiilis ajaga 2.31,03 ja kaheksandaks 400 m kompleks-ujumises ajaga 5.26,60. Osa võtsid ligi 500 ujujat Ontariost ja teistest ida-poolsetest provintsidest. Neil võistlustel ei tehtud vahet ujujate vanuse järele vaid kõik võistlesid ühes klassis, nii et noortel 14—15 aastastel tuli võistelda 18—20 aastastega. Võistlused peeti 25 m ujulas ja suvine hooaeg algab nüüd 50 m ujulates.

Spordimärkmik

Oberstdorfis peetud 6. suusalennu maailmameistrivõistlustel muutus meistrikoha saamine kahevõistluseks austerlase Armin Kogleri ja soomlase Jari Puikkoneni vahel 21-aastane Lahti noormees saavutas kõigil kuuel arvesse läinud hüppel üle 160 meetrilised õhulennud kolmel päeval tehtud üheksast katsest; kvalifikatsioonil 180 m hüpanud samavanune austerlane küündis 160 meetrini ja rohkem vaid neli korda, mis oligi otsustav, kuigi A. Kogler tegi veel ühe 176 m õhulennu. Punktid andsid soomlasele kogusummas 1201 p. austerlase 1140,5 vastu.

☆

Kuubal peetud kergejõustikuvõistlustel heitis kuubalane Luis Delis ketast 66.82. Tema nimel olev Kuuba rekord on 68.04. Samal võistlustel võitis 100 m 10,11 sekundiga ameeriklane Michael Roberson, teine Osvaldo Lara 10,29, kolmas ameeriklane Donald Merrick 10,33. Kaugushüppes oli esimene jugoslaavlane Nenad Stekich 7.86.

☆

Dortmundis hüppas 16-aastane Ida-Saksa kõrgushüppaja Andrea Breder esmakordselt 1.90.

☆

Jaapanis peetud maratonijooksu võistlusel võitis mehhiklane Rodolfo Gomez ajaga 2:11.00, teiseks jäi rootslane Tommy Persson 2.12.07, kolmas ameeriklane Randy Thomas 2.12.31.

Spordiuudiseid kodumaalt

Ida-Saksa ja N. Liidu vahelisel juunioride võistlustel sai Eesti noortest teise koha Eha Rünne kuulitõukes 15.71, mis on Eesti noorte siserekordiks. Poistest samal alal oli edukas spordiinternaatkoolide võistlustel Ivo Rahnel, kes esmakordselt tõukas kuuli üle 17 meetri — 17.30.

☆

Musta mere ääres Leselidzes peetud esimestel N. Liidu talvistel meistrivõistlustel sai heitealadel vasaraheites esikoha Jüri Tamm tulemusega 74.58. Annika Lall saavutas juunioride odaviskes 54.24, millega jäi teisele kohale.

☆

Eestis peeti kõigi aegade tulemuslikum teivashüppevõistlus Tallinnas plastik-kilest hallis. Esikohale tuli 18-aastane Roul Liidemann tulemusega 4.90, mis on R. Lindali 5.00 järel paremuselt teine sel talvel. Teistest Sven Reintak hüppas 4.70, Heiki Uuemaa 4.50, Ilmar Kutser 4.40 ja Gunnar Altmets 4.30; kõik on teivashüppetreeneri V. Kivisilla kasvandikud.

☆

Kiievis peetud N. Liidu juunioride vehklemisvõistlustel pälvis epees (vehklemismõõgas) esikoha Ago Ernes Haapsalust. Ka meeskonnavõistluse esikoht selles kuulus Eesti noortele.

☆

Haapsalus toimunud Eesti jäärpurjetamise meistrivõistlustel olid DN-klassis parimad endised maailmameistrid: 1) Mati Kuulmann, 2) Ain Vilde ja 3) Haapsalu koolinoor Vaiko Vooremaa.

☆

Tallinnas, Kadriorus peetud Eesti ja Leedu vahelisel 30. tennisvõistlusel olid võidukad eestlased, võites 8:2. Edukas oli ka järelvõistlusel Eesti II koondis tulemusega 7:3.

☆

Kavgolovos toimus N. Liidu noorte A- ja B-klasside kahevõistluse meistrivõistluste teine etapp. Absoluutseks noortemeistriks tuli Tallinna 44. keskkooli 8. klassi õpilane, alles B-klassi kuuluv Allar Levandi. Üldjärjestuses tuli kuuendaks B-klassi kuuluv 15-aastane Tallinna koolipoiss Peep Heinloo, omas klassis aga kolmandaks. Allar Levandi hüpped olid 71 ja 74 m, mis andsid 215,2 punkti, Peep Heinlo hüpped 71 ja 70 m. 10 km murdmaasuusatamises tuli teisele kohale Eero Eensalu 33.18, kolmas Allar Levandi 33.34. Üldises kokkuvõttes sai A. Levandi 422,8, kuuendale kohale tulnud P. Heinloo 392,1 punkti. Meeskondlikult jäi Eesti kolmandaks.

☆

Paul Kerese VI mälestusturniiri Pärnus võitis 8,5 punktiga 11 võimalikust mullune teine Ants Tamme. Teiseks jäi Rainer Raud ja kolmandaks viljandlane Jüri Sammul.

☆

Moskvas peeti N. Liidu talvised ujumismeistrivõistlused, millest osa võtma kutsuti 160 nõukogude ja 50 ujujat 11 riigist. Eesti ujujaist Marina Trofimova jäi 100 m liblikujumises üldarvestuses teiseks, kuid nõukogude ujujaist esimeseks, tehes sellejuures uue Eesti rekordi 1.03,79. Ka 200 m kompleksujumises tegi tüdruku uue Eesti rekordi 2.22,48, jäädes selle tulemusega üldvõistluses teisele kohale.

Katrin Sillaste parandas 200 m rinnuliujumises kaks korda Eesti rekordi, eelujumises 2:41,64, finaalis aga 2.39,61, jäädes sellega 7. kohale.

Vastupanu Afganistanis muutub kompaktsemaks

BEIRUT — Muhamedi riikide konverentsi ajal toimusid Afganistani, Iraani ja Pakistani vahel mitteametlikud nõupidamised, kus diplomaatiliste allikate järele afgaanide vastupanurinde esindajad suutsid survet avaldades takistada uue sellise konverentsi kokkutulekut Saudi-Araabias. Selline diplomaatlik saavutus näitab, et vasturindeorganisatsioonil on mõjutusvõimu. Küsimuses olid nimelt Afganistanist väljaspool Pakistanis asuvate poole tosina partisaniorganisatsiooni tugikohtade probleemid.

Afganistanist tulevad uuemad teated räägivad, et „välisafgaanide" partisaniorganisatsioonid on kaotamas oma mõjuvõimu partisanisõjas. Nõukogude väeosade ja Kabuli valitsuse vastu organiseeritud partisanisõja pearaskus on selgesti keskendunud kohapeal asuvatele partisaniüksustele.

Peshawaris, Pakistanis, tegutsevat kuus partisaniüksust on välismail tuntuimad afgaanide vastupanuorganisatsioonid. Need suunsavad oma tegevuse vastuvaidlemata Pakistanis asuvate, ligemale ühe miljoni afgaanide põgenike poliitilistele eesmärkidele — vähemalt enamus neist pagulasist.

Samad organisatsioonid on üle aasta Peshawaris jaganud välismaade informatsiooniagentuuridele liialdatud raporte oma edust võitlusväljal.

Lääneriikide ajakirjandus on arvestusvõimetuna kahtluseta korranud läbipaistvaid teateid.

Need välisafgaanide partisaniüksused on olnud omavahel väga erinevate seisukohtadega oma riigi tuleviku suhtes. Nad tühistasid möödunud aastal nö. islami alliansi, mille kaudu islami riigid võiksid mingil viisil anda humanitaarset ja sõjalist abi Afganistani vastupanuliikumisele.

Kuuest partisaniüksusest on tugevaim Hizbi Islami, kes jäi siiski Islami liidust väljaspoole, nõrgendades alliansi edukust ning suurust.

See on suurendanud Hizbi Islami juhi Gulhaddi Hikmatjari ja teiste üksuste juhtide vahelisi hõõrumisi.

Kokkukuulumisest hoolimata pole Peshawari üksused toime tulnud selliseks koostööks võitlusrindel, mis oleks andnud nähtavaid tulemusi. Vastupidi — kõigi kuue sõjaline ja poliitiline mõjuvõim Afganistanis on vähenemas.

Selle asemel on, eriliste ideoloogiliste rühmituste ja mõnede tugevamate partisanipiirkondade keskel arenemas tugev koostöö, mis on omandanud kompaktse organiseeritud iseloomu ja on arenemas märgatavaks teguriks partisanisõjas.

Hongkongis ilmuva nädalalehe „Far Eastern Economic Review" reporter on pika ja põhilise ringreisi muljete alusel kirjutanud seiklusliku ülevaate olukorra üle Afganistanis. Tema seletuse kohaselt on Peshawaris tegutsevate vastupanuorganisatsioonide tegevusvõimalused Afganistanis põhiliselt erinevad.

Mõnede rahvuslike vastupanuüksuste keskel on tugevnemas organisatsioon, mille nimi tähendab tõlkes „Rahvuslik Aktiivvõitlejate Rinne".

Sellesse kuulub muuhulgas mitmeid vasakpoolseid rühmi, kes on võtnud osa poliitilisest tegevusest juba 1960-ndaist aastaist alates.

Kolmas vastupanuliikumine, nimelt „Afganistani Rahvaste Vabastusorganisatsioon" on keskendanud oma tegevuse Kabuli.

TORONTO LINN

Muudatusi jäätmete äraveos

SUUR-REEDE—17. aprill, 1981

TEINE ÜLESTÕUSMISPÜHA—20. aprill, 1981

on linnateenijatele pühad.

Nendel kahel päeval EI toimu jäätmete äravilimist.

Jäätmete äravedu 13. ja 20. aprilli nädalatel toimub järgmiselt:

13. APRILLI NÄDAL

MÄRKUS: Neljapäevane ja reedene äravedu toimub ÜKS PÄEVA VAREM
ESMASPÄEVAL, 13. aprillil — regulaarne äravedu
TEISIPÄEVAL, 14. aprillil — regulaarne äravedu
NELJAPÄEVAL, 16. aprillil — kogumine toimub KOLMAPÄEVAL
REEDEL, 17. aprillil — kogumine toimub NELJAPÄEVAL

20. APRILLI NÄDAL

MÄRKUS: Esmaspäevane ja teisipäevane kogumine toimub ÜKS PÄEV HILJEM
ESMASPÄEVAL, 20. aprilli — kogumine toimub TEISIPÄEVAL
TEISIPÄEVAL, 21. aprillil — kogumine toimub KOLMAPÄEVAL
NELJAPÄEVAL, 23. aprillil — regulaarne äravedu
REEDEL, 24. aprillil — regulaarne äravedu

Ajalehed viiakse ära kolmapäeval, 15. aprillil. Suuremaid esemeid EI viida ära sel päeval.

Ajalehti ja suuremaid esemeid EI viida ära kolmapäeval, 22. aprillil.

Ajalehtede ja suuremate esemete regulaarne kogumine toimub kolmapäeval, 29. aprillil, 1981.

Teie koostöö jäätmete ära viimiseks välja panemiseks õigel päeval leiab hindamist.

R. M. BREMNER, P.Eng., F.I.C.E,
Commissioner of Public Works
City of Toronto

HELLARRA SERVICES
2001 Danforth Ave. Toronto Ont.
M5C 1J7 694-6241

Hüpoteeklaenud raamatupidamine ja tulumaks
HELLE RANNIK
endine keskvalitsuse tulumaksurevident

27.

Kui ta mõne päeva pärast tsoonivälisesse vahituppa ilmus, et ennast „meldida", siis tahtis ta ka tsooni sisse astuda. Seda ei lubatud. Tõend oli ka tsooni pääsemiseks kehtetu. Aga oli neil juba tüdrukutega kellaaeg kokku lepitud — arvestati võimalust, et tsooni ei lasta — ja „konsultatsioon" üle okastraadi toimus nagu kord ja kohus. Ka järgmistel näitamispäevadel kõneldi üle ja läbi okastraadi.

Ainult — see elamiseks kõlbmatu vabadus hakkas Marile tasapisi masendavalt mõjuma. Tekkisid vägagi sarnased tundmused nendele, mida kunagi enne arreteerimist oli tuntud...

Tundmusi ei saa meenutada, neid tuleb mäletades taas üle elada, uuesti tunda, et nüüd kodanik vabavang, astuge siia sellesse loomavagunisse sisse, meil on Moskva käsk teid sellesse-sellesse pärapõrgusse asumiele sõidutada... Unes nägi ta isegi niisugust võimalust, et Vassiljev talle näkku naeris ja ütles:

„Ma olen teiega väga harjunud. Teate, see oli eksitus, see tsoonitaha saatmine. Teil on veel istuda üks kümnene."

Unenägudes on ju kõik segi; aga ilmsi — mõtles Mari — mis inimene ma olen? Kümme aastat on mind laagerdatud, aga ikka pole ma veel üle hirmust tuleviku ees.

Vahest tundis ta, et ta veri üldse enam ei liigu. Ta oli nagu üldises krambis, see ei olnud kehas, see oli vaimus ja hinges: kõik pingul, aga miski ei liigu. — Siis oli see taas nagu apaatia, universaalne ükskõiksus. Ta võitles selle vastu, aga jõudu oli vähe. Kui palju siin surmast puudub? See küsimus oli siiski liig, see ajas ta naerma. Aga naer tähendas teadvusele tulekut: kadunud ei olnud veel siiski mitte kõik!

Ta tegi, mis teha oskas: lasi ennast pildistada, tõi mõne päeva pärast fotod ära, hulkus linnas, selles inetus linnas, mille hall külm udu sedavõrd ta anatoomiasse tungis, et ta ise ennast tundide kaupa just sellesama uduna tundis :olen olemas, ei lange maha, ei tõuse üles, lihtsalt — täidan kõik.

„Lähen looja, kui „Moskva" veel kaua juulitab... Kopikad lõpevad, tööd ei anta... Elamiseks — kõlbmatu. Aga aru saan nüüd neist meestest, kes siin oma vabaduse esimesi kuid ainult purjus peaga üle elavad..."

Mari astus, kõige sügavamaid poriauke teel vältides, maanteed mööda linna poole. Ta mõtles Helmist, Ksenja Aleksandrovnast — needki olid nii hulkunud ja närvid pingul oodanud, oodanud. Nõukogude kohus on karm, aga „õiglane": kui juba karistab, siis eluks ajaks... kes seda ütles?

Õhtul võttis Mari kokku oma vaimujõu, et teistele jutustada, mis ta päeval teinud ja näinud oli. Elsa ja Helin aina rõkatasid naerust.

☆

Esmaspäeval ütlesid tüdrukud, et homme nad kolivad, Mari oli kõhnaks jäänud. „Elamiseks kõlbmatu" — mõtles Riina. „Oh neid sarvilisi — ei lase elada!"

Aga nad leppisid Mariga kokku, et see tuleb neid kolimise juures vaatama. Oli ikkagi sündmus — kauase elukoha likvideerimine. Ja koha, kus siiski oli elatud elukõlbulikuna.

Viis veoautot laaditi naisi täis. Koormad suundusid Põhja. Siis tulid tühjad autod tagasi ja uued koormad laaditi peale ja veeti ära. Nii sündis see kolmel korral.

Mari hüüdis head teed kõigile, olid need lätlased või leedulased, juudid või armeenlased, ukrainlased või venelased; viimaseid oli ainult peotäis — teistega võrreldes. Aga isegi neist oli kahju, midagi sisemuses nagu pööras või keeras, see oli ju ikkagi otsa tegemine ühele elusale asjale või olemisele, kuidas seda öelda? „Ühiskonnale" muidugi, leidis ta siiski õige sõna. Kui me ei olnud ühiskondlikud loomad, mis siis? Ei tea, vist loomalik ühiskond... Loomastamiseks määratud. Aga ei läinud korda. Kuidas muidu võiks kahju olla sellest, et see tara siin tühjaks jääb? Niisugused tundmused pole animaalsed, need on humaansed, tee mis tahes.

Eesti naistega leppis Mari kokku, et külastab neid uues elukohas nädala pärast. Selleks ajaks on nad juba tööle seatud, siis kuuleb-näeb. — Aga ise astus ta tühjendatud Predshahtnaja väravast, mis nüüd koguni sulgemata oli jäänud, raskel sammul ja porisel teel iinna poole.

☆

Järgmisel „meldimisel" anti talle allakirjutamiseks mingi paber ja kui ta sellele oma nime oli pannud, siis loeti talle peo peale 80 rubla. See oli kümne aasta palk.

Luksuslikult pidi ta elanud olema need kümme aastat, et mahaarvamistest toidu, kehakatte ja magamiskoha eest jäi üle veel 80 rubla! Keegi kümme aastat kaevanduses sütt murdnud mees oli „lõpetamisel" saanud veel poole vähem ja öelnud:

„Kõvasti teenisin, kümne aasta palgaga sain terve pudeli konjakit!"

Mari ei jõudnud oma suurt raha veel tasku pistagi, kui asjamees talle juba ette luges selle kauaoodatud Moskva otsuse: eluaegne asumine Vorkuta piirides. Maril kukkus kivi südamelt — eksisõidud mööda Venemaad jäävad järelikult ära! Kodumaale mineku võimalust ei olnud ta arvestanudki — sinna ei olnud seni keegi läinud.

Kõrvaltoast tulid kaks püssidega soldatit. Ühel neist oli mapp kaenla all ja see Marile ütleski:

„Nuu-ka, viime teid komandantuuri!"

„Miks? Ma lähen ise!" naeris Mari; ta oli oma elamiseks kõlbmata tunnistusega juba nädalate viisi omapead mööda Vorkutat kõndinud.

„Pole midagi, nitshevo," ütles paelamees mapiga: „Kord on niisugune, parjaadok takoi!"

Nii nad astusidki ümber okastraadi Teise rajooni komandantuuri poole, aga üle plangu hakkas kostma kõva roppude ja rõvedate sõnade valing, mis pani Mari peatuma. Siia oli ta tulnud bussiga ega olnud tähele pannud, et laager oli jälle „asustatud".

Rõpendajad istusid Predshahtnaja barakikatustel, need olid põetud peadega meesvangid, kes niiviisi katusele roninult oma silmaringi laiendasid, sest katuselt ulatus üle planktara nägema.

„Vargapoisid!" imestas Mari. „Jaa, neid on siin peaaegu tuhat," kinnitas paelamees.

„Poliitilised lahkuvad, aga laagrid jäävad! Vargaid toodab vene sotsialism ise — aina kasvaval määral. Ja selles koolis siin tehakse neist retsidivistid — eluaegne, väikeste vahedega laagritäide..." mõlgutas Mari.

Ta pööras edasiminekul veel pilgu laagri poole tagasi. Katuselt tuli uus valing rõvedusi. Aga Mari ei kuulnud, ta ei kuulanudki, vaid oli haaratud ühest kentsakast mõttest: miks ei olnud naistel pähe tulnud katusele ronida? Kui võimas pilt oleks see olnud streigisuvel: istub tuhat naist katustel ja laulab — marseljeesi: „Kauem raudu me kanda ei taha..."

Ta astus edasi kahe püssimehe vahel, sest niisugune on nõukogude kord.

☆

Quasi unus epilogus

Soe piksevihm oli lakanud ja Tallinn säras päiksepaistes. Puudelt, murult, katustelt, kõikjalt naeratasid nagu vannist tulnud lapse rõõmsad silmad. Linnuvidin võttis aina kõvemaid toone, tasane tuul tõi kustki magusat paplilehe lõhna. Kastaniõite püramiidkobarad näisid oma pisikeste punapõseliste õitega väga lopsakatena.

Oleviste kiriku vaseroosteroheline torn vibutas hästi nooljalt sinisesse taevasse ja vanalinna majade niisked telliskatused helkisid punaste ja värsketena. Rohelised puud läikisid, ka kuldäärelised vihmaloigud ning õhk oli täis osoonihõngu.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1602, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7672

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 609
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

VABA EESTLANE

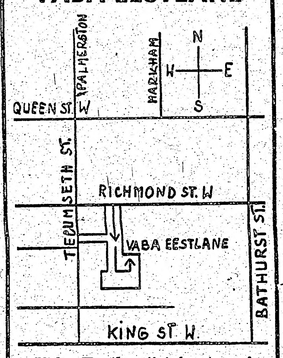

„Vaba Eestlase" toimetuse ja talituse asukoha plaan

TOIMETUS JA TALITUS
avatud esmaspäevast
reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 482-0242
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks tolli ühel veerul	$3.50
esiküljel	$4.—
tagaküljel	$3.75

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70. Stn. C.
Toronto, Ont. M6J 3M7
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495
2. **Mrs Leida Marley**
Ajutine aadress:
37 Mann Ave.
Toronto, Ont. M4S 2Y2
Telefon: 483-2588

Iga õpilane vajab töökohta eeloleval suvel

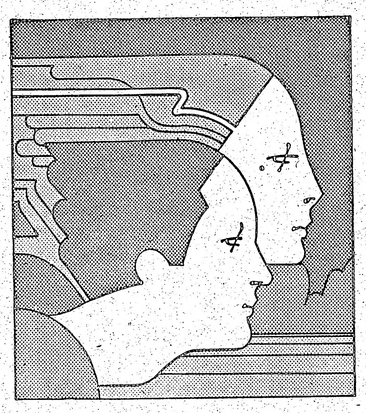

Selleks on rohkem vaja kui lihtsat soovi töötamiseks ja veidi head õnne töökoha leidmiseks. Selleks on vaja organiseerimist, otsustamisvõimet ja tahet mitmesuguste valikute proovimiseks.

See ongi põhjus, miks Ontario Youth Secretariat on kirjutanud erilise käsiraamatu, mille nimeks on „The Edge".

„The Edge" annab süstemaatilise ja positiivse tegutsemisplaani töökoha leidmiseks ja sellest maksimaalse kasu saamiseks. See annab ka juhtnööre, kuidas luua töökohta oma isikupäraste talentide rakendamisel väikesesse ettevõttesse.

„The Edge" on oluline õpik igale tööd otsivale noorele. Seda arvesse võttes on see tasuta saadaval keskkoolides, kolledzhites ja ülikoolides ning raamatukogudes.

Või te võite meile kirjutada aadressil: Ontario Youth Secretariat, Queen's Park, Toronto, Ontario, M7A 1Z1. Meie tahame selle eest hoolitseda, et te saate „The Edge".

ONTARIO YOUTH SECRETARIAT

Ontario Youth Secretariat.
An agency of the Ontario Government.
Working for youth. Working for you.

Ontario

Margaret Birch,
Provincial Secretary
for Social Development
William Davis, Premier

Pilk Kotkajärve taimestikule

Huvitavad loengud Toronto Eesti Aiandusklubis

Toronto Eesti Aiandusklubi 26. märtsi s.a. kokkutulekul vaatles esimees M. Lepik lühidalt toalillede kahjurite tõrjet. Ta soovitas valge kärbse tõrjeks kasutada Ambush'i ja juhtis tähelepanu asjaolule, et vanad tõrjeained kaotavad iga aastaga palju oma tugevusest. Ta selgitas ka Dormant Spray vajadust mitte ainult viljapuude ja marjapõõsaste, vaid ka sirelite jt. juures.

Järgnevalt oli sõna ü. Soots'il teemal „Kotkajärve looduslilled". Huvitavat ettekannet saatsid valgupildid alates skautlike noorte tegevusega Kotkajärvel. Siis näidati sealset loodust ärkaval kevadel pajukiisude ja lepaurvadega, kaunist rohelist ja õitsvat suve, värviderohket sügist ja lumise vaiba all lumemütse kandvat talve.

Referent vaatles arvukaid looduslilli, samuti puid ja põõsaid, usse, loomi jne.

Samuti taimede kasutamise võimalusi toiduna ja arstirohuna. Ta hoiatas ka taimede mürgisuse eest. Ekraanilt nähti noorelt söödavaid sõnajalgu, vitamiin C-d sisaldavaid kannikesi, Ontario lille trilliumi, erilist punast trilliumi, mürgiseid tulikaid (loomad söövad ainult kuivanult) konnakapsaid, karukelli, mürgiseid maikellukesi, metsa istutatud kullerkuppe, loodusse toodud nartsisse, kodumaalt saadud seemnest kasvatatud ja C vitamiine sisaldavaid nurmenukke, lodjapuid, kontpuid, metskirsipuid (puu on mürgine aga marjad on söödavad), toomingaid, põldmarju (okstest saab teed), hapuoblikaid, kukeharju, verejooksu seisma panevaid raudrohte, vanasti nõiapuuks peetavaid pihlakaid (marjade otsas on nõiarist), loodusesse istutatud maitsevaid leivakõrvaseid murulauke, karikakraid, Kotkajärve kõõgi tahi istutatud punaseõielisi monardasid, arstimina kasutatavad naistepuna, vanadest Kotkajärve taludest pärinevaid malta riste, muru asemel kasutatavaid karusamblaid, tärkist sisaldavaid põdrasamblaid, rikkalikult vitamiine sisaldavaid valgeid ja punaseid mändasid ning kuuski, enelaid, kuldkingi, kollaseid ja siniseid võhumõõke, lõikeheinu ja kõrkjaid.

Ettekandest selgus, et Kotkajärvel puuduvad mürgised ussid, kuid esinevad kilpkonnad.

Paadiga järvedel sõites nähakse vesiroose, mille juured on arstirohuna kasutatavad. Suur töömees on puudelõikaja tammide ehitaja kobras. Esineb ka mürgiseid punaseid lobeeliaid, söödavate juurtega ja noorte kasvudega hundinulasid, mürgiseid kärbseseeni, metsikusse loodusesse istutatud tiigerliiliaid, parkmullapuid (Sumacs) mille viljast saab head haput jooki valmistada, metsastreid, põtradele hästi maitsevaid haabu, sügisel okkaid langetavaid okaspuidlehiseid ja sügisel valmivaid viirpuude viljasid.

Loengust selgus, et Kotkajärvel ei esine Kanadas väga levinud ja mürgist Poison Ivy'd.

Loengust osavõtnud arvukas kuulajaskond avaldas lektorile tugeva aplausiga tänu õpetliku ja sisuka loengu eest.

Aiandusklubi järgmine loeng on 30. aprillil s.a. laudkonnavestlusega teemal „Kevad ja suvi aias". Laudkonnas M. Joasaare, E. Kuris, M. Lepik ja J. Oinus.

EKs

„Falstaffi" lavastamine oli julge katse

Äsjase Cosmopolitan Opera lavastusel olnud Verdi „Falstaffi" kohta on „Sunday Star'is" kirjutanud muusikaarvustuse William Littler. Kriitik nimetab Cosmopolitan Opera Company Verdi „Falstaffi" lavastust julgeks teoks. Kui mitme puudusega see ka ei oleks, see andis torontolastele siiski võimaluse tutvuda ühe suurima koomilise ooperiga ja kohata Verdi tüsedat rüütlit noore ja andeka kanada baritoni Avo Kittaski isikus.

Ta ütleb, et Kittask on üks Cosmopolitan Opera esimene aktivist, mispärast pole vaja palju ettekujutust, et näha miks „Falstaff" otsustati lavale tuua sooviga Kittaskile anda võimalus selle osa täitmiseks. Ta tegi ka parima sellest võimalusest, andes Cosmopolitanile maalilise ja kahvatuva aadlikuisiksuse sellise põhilise inimliku sümpaatiaga, mis pani publiku aplodeerima.

Siis seletab kriitik, et „Falstaff" pole tõeliselt noore mehe osa, ei füüsiliselt ega ka vokaalselt. Selle osa suurimad tõlgitsejad on võtnud selle käsile siis, kui nad on olnud juba oma karjääri tipul ja kui nende hääl on saavutanud teatud küpsuse ja nende mõtegi ning süda mõõdab maailma tarkust. Siis leiab W. Littler, et „Kittaskil on õige hääleliik, vähese kareduse tämbriga ja võib simuleerida suure mehe eluisu, aga oleks isegi parem kuulata teda viie või kümne aasta pärast, kui tal on ka rohkem kaalu igas mõttes."

Siis vaatab kriitik lavastust muudest aspektidest, orkestrit ja imestab, et lavastus tuli nii hea kui see oli. Ta toob esile „Falstaffi" lavastuse suuri nõudeid ja ütleb, et need nõuded on põhjuseks, et seda on nii vähe maailmas lavastatud. See omamoodi tõstab äsjase lavastuse hinde veelgi kõrgemaks.

UUDISEID KODUMAALT

1973. aasta maikuul avati Muhumaal Tooma talus kirjaniku Juhan Smuuli kodus tema nimeline muuseum. See organiseeriti 1979. a. ümber J. Smuuli Memoriaal ja Koguva Vabaõhumuuseumiks. Nüüd on kogu Koguva tüüpiline sumbküla 105 hoonet koos teede, külaväljakute ja 50—300 aasta vanuste kiviaedadega võetud talurahvaarhitektuuri mälestisena riikliku kaitse alla. Praegune ekspositsioon tutvustavat vaid murdosa Koguva rikkalikust etnograafilisest varamust. Muhu rahvariietest on muuseumil rikkalik kogu Koguva Tõnise talu naisperelt.

☆

Mineraalvee moesolek ei ole mitte siin mandril, vaid ka kodumaal on „Värska" nimelise mineraalvee toodang iga aastaga suurenenud. Seoses uue mineraalvee tootmise ümberehitamisega on viimane aasta olnud eriti edukas. Kui veel 1979. a. toodeti mineraalvett vahe-aegadega, siis tänavu käib karastusjoogi tootmine aastaringselt ja kaks villimisliini töötavad kahes vahetuses. Möödunud aasta kümne esimese kuuga toodeti mineraalvett 6,7 miljonit pudelit, mis on 800.000 pudeli võrra rohkem kui eelmisel aastal. Uued eesmärgid on toodangut veelgi suurendada.

☆

Et muuta tugevamaks ülikooli sidemeid kommunistlikuülesehitustöö praktikaga ja laiendada ühiskondlik-poliitilist tegevust, sõlmiti ülikooli ja Hiiumaa kommunistlike parteirakukeste vahel koostööleping. Selles lepiti kokku, et ülikooli komsomolikomitee suvemalev abistab Hiiumaa majandeid ja ettevõtteid ehitus- ja hooajatöödel. Üheks osaks on suvepäevade sisustamisele kaasaaitamine. Hiidlased omalt poolt lubasid abistada üliõpilaste organisatsioone tantsu- ja laululaagrite ning huvialaklubisid seminarilaagrite korraldamisel.

☆

Hiiumaa vastu on nagu huvi suuremaks kasvanud. Mõni aeg tagasi saavutas Hiiumaa teedeehituse grupp koguni sellise suure au, et talle anti vabariiklik rändpunalipp. Saare teedeehitajail on viimastel aastatel olnud suuremaks tööks Suuremõisa-Emmaste-Sõru maantee ümberehitamine. Sügisel võetigi vastu see 6,5 km pikkune teelõik Luguse ja Harju vahel. Uus maantee loodetakse valmis saada käesoleva aasta sügiseks.

☆

Esimesena sai Eesti koolidest elektronarvuti Nõo keskkool. Kuna ruumid sellele kitsaks jäid, siis hakati arvutuskeskusele omaette hoonet ehitama. Ehitamisele aitab kool oma poolt tööjõuga kaasa. Arvutuskeskuses valmistatakse ette programmeerijaid, täidetakse ka tellimisi.

☆

Eesti Kirjastuskomitee kollegium ja Eesti Kirjanike Liidu juhatuse sekretäriaat kinnitasid Juhan Smuuli nimeliste kirjanduslike aastapreemiate komisjoni otsuse auhinnates 1980. a. ilmunud teostest:

— luule alal Aleksander Suumani teose „Meil siin hüperboreas", ilukirjandusliku proosa alal Jüri Tuuliku teose „Külatraagik", draamakirjanduse alal Merle Karusoo näidendi „Olen 13-aastane", kirjanduskriitika alal George Leetsi teose „Hannibal" (nimetatud teos ilmus venekeelsena), publitsistika alal posthuumselt Panso teose „Teatriartiklid" ja ilukirjandustõlke alal Ott Ojamaale R. Merle'i teose „Kaitstud mehed" tõlke eest (ilmunud „ „Loomingu" raamatukogu" seerias) ja Tamara Vilsonele eesti kirjanduse tõlgete eest läti keelde.

Ø Kunstnik Viido Polikarpus, kes elab Staten Islandil, New Yorgis, esineb praegu viie tööga „17 Street Gallerys", 135 East 17 St. New York. Temalt on sealsel näitusel õlimaalid New Yorgi linnast, 42 St. ja 8 Ave., 5 Ave. ja Times Square ning akvarell Brooklynist. Viido Polikarpuse loomingut on väljas ka Eesti Maja einelauaruumis.

* Oskust on vaja igaks ametiks, isegi pensionäri omaks.

A. Valton

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste haalekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 7. aprillil 1981 — Tuesday, April 7, 1981

KIREV MAAILM

VIIN — 23-aastane bulgaaria naine sünnitas kahe peaga lapse, või kaks imikut ühe kehaga. Laps kaalus 8 naela ja 2 untsi, sel on kaks närvisüsteemi, kaks selgroogu, aga ainult üks süda, üks rind, üks põis ja üks paar neerusid. Arstid Sofia Meditsiinilise Akadeemia Institute of Obstetrics and Gynecology kirjeldasid last kui kaht tüdrukut ühteliidetud keha ja liikmetega. Vasakule peale anti nimeks Ana ja paremale Maria. Imik toimis hästi. Ana võttis pudelist toitu kui Mariat samal ajal toideti veresoonte kaudu. Dr. Menachem Oberbaum ütles, et nad on tüüpilised siiami kaksikud, keda ei saa kunagi lahutada.

INDIANAPOLIS — Viinastunult auto juhtimine ei tarvitse just alati olla karistatav, arvab Indiana ülikooli juures tegutsenud vastava uurimiskomijoni esimees Robert Borkenstein. Väike jook võib olla autojuhtimisel isegi kasulik, kuna see rahustab närve, kuid ühtlasi autot juhtiv isik teab, et ta peab nüüd sõitma ettevaatlikumalt. R. Borkenstein, kelle uurimisettevõtet juhtis ameerika viinakaupmeeste ühing, arvab et praeguste liiklusmääruste juures on siiski parem viinavõtmist vältida.

LONDON — Saudi-Araabia kroonprints Fahd ostis Põhja-Londonis Hamsteadi linnaosas maja oma igaaastaseks kuuajaliseks Londonis elamiseks. Maja julgeolekut valvavate Fahdi ihukaitsjatele lisaks on sisemine televisioonivalve. Majja mahub ööbima sada inimest. Ujumisbasseini soe vesi pannakse nupule vajutamisega lainetama nagu Punane meri. Neljateistkümnes magamistoas asuvad toalettruumid on varustatud kuldsete hambaharjadega ja veenõudega.

GENF — Viimase kümne aasta jooksul sai surma poliitilise vägivalla ohvrina maailmas üle poole miljoni inimese, selgub Amnesty International poolt antud statistikast. Need pool miljonit surid ilma mingisuguse seadusliku kohtuta, mistõttu Liitunud Rahvaste Organisatsiooni esindajailt nõutakse, et nad alustaksid aktsiooni selliste valitsuste vastu, kes organiseeritult mõrvavad oma elanikke.

BANGKOK — 20 rootsi turisti olid Bangkokis „kinni" ega pääsenud enne kodumaale kui olid kuu aega oodanud. Nimelt on põhjuseks, et N. Liidu lennuliin „Aeroflot" on rohkem reisijaid üles kirjutanud kui lennukid suudavad vedada, Aerofloti hinnad on odavamad kui teistel lennuliinidel, aga sel on ka varem olnud sekeldusi hilinimistega ja üleregistreerimisega.

MIAMI — Üks Montreali elanik mõisteti Miamis üheks aastaks vanglasse selle eest, et ta oli tapnud viis hulkuvat kassi, keda ta ei võinud näha näljastena hulkumas. 64-aastane Victorian Theoret oli esimene, kellele nii kõrge karistus määrati kihelkonnakohtus. Süüalune püüdis kasse kepi otsa asetatud silmusega ja uputas siis veepange. Ta ütles, et Kanadas olevat see tavaline viis kasside hukkamiseks. Theorea on endine preester, filosoofia doktor ja ülikooli professor, kes veedab aastast kolm kuud Miamis.

PARIIS — Prantsuse maanteedel sõidetakse jälle puugaasi generaatorite abil liikuvate autodega, mida pole nähtud pärast II maailmasõda. Riigi suurim transportkompanii Calberson on alustanud oma 9000 veoauto muutmist kahe kolmandiku ulatuses puugaasile. Neid on näha maanteedel sõjaajast tuttavate puugaasigeneraatoritega. Puugaasi vastu tunnevad huvi ka Prantsuse suuremad riiklikud õlikompaniid ELF ja Total, hakates autosid varustama vajaliku küttematerjaliga. Prantsusmaal on bensiini hind väga kõrge, liiter maksab ca $1.00.

John Hinckley vaimselt vastutusvõimeline

Atentaadikatse teostati ohtlike lõhkevate kuulidega

WASHINGTON — Ühendriikide valitsuse psühhiaatrid kinnitasid Washingtonis möödunud neljapäeval toimunud kohtuistungil, et president Reagani mõrvamises süüdistatud John Hinckley on vaimselt võimeline kohtuprotsessis kaebealusena esinema. Hinckley saadetakse siiski veel erilisesse uurimisasutusesse Põhja-Carolinas kus temaga tehakse kolme kuu kestel mitmesuguseid katseid.

George Washington Ülikooli haiglast, kus ravitakse president Reagani pärast tema haavata saamist mõrvari revolvrikuulist, teatatakse, et president paraneb jõudsalt. Ta magab rahulikult ja sõi möödunud neljapäeval juba esimese tugeva hommikusöögi.

Samal ajal ei ole aga Reagani pressisekretäri James Brady olukord kuigi rõõmustav.

Teda tabas mõrvari püstolikuul pähe ning arstide arvates kulub selleks kuus kuni 12 kuud enne kui ta tervislik olukord üksikasjalikult selgub.

FBI eksperdid mainivad, et mõrvar kasutas tulistamisel erilisi suure hävitusvõimega lõhkevaid kuule, millede pead on õõnsad ja täidetud lõhkeainega. Sellest tulenevalt võivad need kuulid mõnel juhul vastu tugevat vastupanu põrgates plahvatada ja tekitada suuri purustusi.

Mõned ajalehed ja uudiste vahendajad ei ole siiski ühel arvamisel haiglast antud teadetega presidendi tervise kohta ja viimasel ajal on ilmunud artikleid, kus lastakse välja paista, et Valge Maja ja valitsuse ringkonnad annavad Reagni tervise kohta tegelikult optimistlikumaid teateid.

Atendaadikatses süüdistatud John Hinckley järeljäänud kirjadest selgub, et ta oli armunud nooresse filminäitlejasse Jodie Fosterisse ning et revolvrikuulid president Reaganile ja tema saatjatele olid tõenäoliselt kummalisel kombel seotud selle armumisega. Jodie Foster mainib, et ta on saanud John Hinckleylt tunnustuskirju, kuid nendes ei ole vihjatud president Reagani mõrvamisele. Ühes Jodie Fosterile kirjutatud kuid postiga panemata kirjas, mis oli kirjutatud umbes tund aega enne kallaletungi presidendile, kirjutas Hinckley siiski,

et ta saab võibolla ise ka surma kui ta sooritab atentaadikatse Reaganile.

Ta kinnitab kirjas, et ta armastab Jodie Fosterit ja on valmis loobuma Reagani mõrvamiskatsest kui ta suudaks Jodie Fosteri südame võita.

Kevad on tulnud!

MEIL ON KEVAD...

Kevadkostüümide ja -mantlite uued moed moodsates värvitoonides. Meil on suur valik igaühe maitsele vastavalt — villaseid, nylon, polyester ja popeliin.

ÄRGE UNUSTAGE OMA KARUSNAHK-ESEMEID MEIE KÜLMUTUSRUUMI SAATA.

Helistage 488-1701 ja me tulemе Teie kasukale järele — tasuta.

Furs by Finn

191 Eglinton Ave. E., Toronto M4P 1K1

Tel. 488-1701

9.30 e.l.—6.00 p.l.; neljap. 7.00 p.l.; laup. 3.00 p.l.

Kultuuripäevad New Yorgis

NELJAPÄEV, 16. aprill — EESTI MAJAS

kl. 18.00 Registreerimine ja Kultuuripäevad New Yorgis 1981 avaõhtu.

kl. 19.00 Tervitus — Liivi Jõe.

Kultuurifondi 1980. a. Kultuuriauhind — Villi Kangro.

Muusikaline ettekanne — Eero Lagerstam, viiul, Erik Veski, klaver.

Kunstinäitus.

Shampus

kl. 21.00 „Pöördtoolitund" — Heino Mandri, TRA Draamateater.

REEDE, 17. APRILL — EESTI MAJAS

kl. 9.00 Lennart Meri filmid soome-ugri hõimurahvastest

„Veelinnu rahvas" — eesti keeles

„Linnutee tuuled" — eesti keeles

„Veelinnu rahvas" — inglise keeles,

„Linnutee tuuled" — inglise keeles. Kommenteerib folklorist Alan Lomax.

kl. 12.00 Ühislõuna.

kl. 1.00 Ääremärkmeid viimaseaja eesti kirjandusest — Ilmar Mikiver.

Eduard Tubina sümfooniamuusika — Taavo Virkhaus.

kl. 18.00 Ühisõhtusöök.

kl. 19.00 New Yorgi Eesti Teater — Stseene algupärasest lavaloomingust ja Bernard Kangro „Üle jõe".

Koosviibimine.

LAUPÄEV, 18. APRILL — EESTI MAJAS

kl. 09.45 Lühifilm purilennust Betti Alver — Urve Karuks

Omaloomingust — Elin Toona.

kl. 12.00 Ühislõuna.

kl. 12.30 Ingliskeelne kava:

The debunking of ethnic traditions — Professor Wesley Fisher

Estonian prototype for teaching ethnic studies on the secondary school level — a pilot study in Connecticut — Enn Kõiva.

„Tahiti-Finland-Pittsburgh" and „Estonia" — Priit Vesilind.

kl. 16.00 New Yorgi Eesti Teater — Eduard Vilde „Side" — Norman Thomas High School, Park Ave. ja 33 Street.

kl. 19.30 Ühisõhtusöök.

kl. 20.00 „Pöördtoolitund" — Heino Mandri, TRA Draamateater.

kl. 21.00 Kabaree-õhtu — Viido Polikarpus, Pia Polikarpus, Reijo Hirvelä.

kl. 21.00 Noorte disko-õhtu EKL'i ruumis.

PÜHAPÄEV, 19. APRILL

kl. 12.00 Hommikusöök (pühapäevane „brunch") — Turtle Bay Tavern, 326 East 48 St.

kl. 14.00 Ülestõusmispüha jumalateenistused:

EELK New Yorgi Pauluse kogudus, 123 West 71 Street, praost A. Hinno.

New Yorgi Eesti Ev.-Luteri Usu kogudus, Lexington Ave. ja 88 Street, pastor R. Kiviranna.

VÄÄRTUSLIKUM KINK MAALIKUNSTNIK

ÜLMAAL SUMNER

SAARNIIT STUUDIOST

567 ROEHAMPTON Ave.Toronto.Tel.488-5895

wintario

2. aprillil peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud piletеile nr. 119172. $25.000 võitsid piletid 775310, 128669 115792 ja 743025. $1000 võitsid piletid numbritega 16962, $100 — 0940, $10 — 518 ja tasuta piletiraamatu numbrid 13.

Solidaarsus kartis kokkupõrget sõduritega

VARSSAVI — Nüüd on selgunud, et Poola tööliste ametiühing tegi valitsusele järelandmisi ning kompromisse kartuses, et uue üldstreigi tulemusena võivad tekkida kokkupõrked tööliste vastu saadetud sõjajõududega, mis paratamatult toovad kaasa kaotusi ja verevalamisi. Solidaarsuse juhid ei suutnud valitsuse esindajatelt viimaste läbirääkimiste kestel välja kaubelda kontsessioone poliitiliste dissidentide vabastamiseks ning farmeritele oma ametiühingu moodustamiseks. Solidaarsuse juhtkond on praegu Lech Walesa juhtimisel mõõdukate ringkondade kontrolli all kuid sellejuures on paljudel töölistel tekkinud kahtlus, kas järelandmised kommunistlikule valitsusele on õigeks taktikaks praeguses olukorras.

Marga Raudsepp TV-laudkonnavestluses

Neljapäeval, 2. aprillil toimus televisioonisaates „Speaking Out" (Channel 19) laudkonnavestlus teemal lastepäevakodudest. Laudkonnavestlust juhatas dr. Burton White ja üheks liikmeks oli Marga Raudsepp, kes istus oma väikseima lapsega süles.

Probleemi vaadeldi mitmest aspektist ja paiguti muutus vestlus väga ägedaks. Marga Raudsepp esindas professionaalsete emade organisatsiooni, märkides muuseas, et sel organisatsioonil on ilmumas ka sellekohane ajakiri. M. Raudsepp imestas, et teised laudkonnaliikmed ei räägi väikelapsest kui inimesest, kes vajab armastust, mida ei saada päevakodust. Laps vajab ema, sellevastu lastepäevakodudes kasvatajad pole emad ega abieluski, kel puuduvad lastega kogemused. Päevakodus ei saa laps kunagi seda, mis oma vanemailt.

Vestluse käigus selgus, et Ontarios on 250.000 alla viie-aastast last, kellest on päevakodudes ruumi 60.000-le. Torontos maksab päevakodus laste hoidmine $150, kui aga lastepäevakodude aktivistide soovi rahuldada, siis läheks see maksumaksjaile maksma $600, milline raha tuleks koolimaksudele juurde lisada.

Nalja

Töötaja helistab oma ülemusele, teatades, et tal on kõripõletik ja ta ei saa tööle tulla.

„Kui teil on kõris põletik, miks te siis ei sosista, vaid räägite valju häälega?" küsib ülemus kahtlustavalt.

„Aga miks ma peaksin sosistama? Ma ei tee oma haigusest ju mingit saladust!"

Velle veste

Paavst kriitika all

Kui pärast 44 itaallastest paavstide katkestamatut ja pikka rida Roomas „Peetruse troonile" valiti kord jälle „välismaalane" poolakas, kardinal Wojtyla, kes omale paavstlikuks nimeks võttis „Johannes Paul II", siis loodeti miljonite katoliiklaste poolt värskendavate ja vabamate tuulte puhumise algust Vatikanist. Uue paavsti suhteline noorus, ta isik ja tagapõhi, ta mitmekülgsed huvid, sportlikud harrastused ja moodsam, ning rangeist traditsioonidest vabam käitumisviis, eeldasid energia kõrval ühtlasi moodsaaja inimeste eluprobleemide ja vajaduste paremat arusaamist — lisaks ehtsale vaimsusele.

Kuid paraku, esialgsele ootusaja entusiasmile, mille kestel küll peatselt avaldus uue paavsti vitaalsus ja reisimislust (senini on ta kõige enem reisinud paavst ajaloos; viimane, 20.000 miiline reis Aasiasse, oli talle juba ühicksas) hakkasid varsti järgnema pettumushääled, mis nüüd on kujunemas aina valjemaks kriitikaks.

Mitte ainult ilmalike katoliiklaste, vaid ka selle kiriku mitmete kõige väljapaistvamate teoloogide, ning ökumeeniliselt meelestatud protestantlike ja ortodoksusuliste vaimsete juhtide poolt.

Kõigepealt, paavt Johannes Paul II on osutanud otse hämmastavat paradoksaalsust (mitte võtta seda tingimata just halvas mõttes), nii, et „Toronto Star", kommenteerides paavsti kõnesid, nimetas teda ühes kirjutises koguni „kahenäoliseks": Üks on „avalik nägu" — mitte-katoliiklastele ja massidele; teine on „privaatne nägu" — katoliiklastele kitsamas ringis, eriti vaimulikele. Võib olla, et Vatikani kõige kibedam kriitik (ning sellisena ka kõige populaarsem), shveitslasest preester-professor, Hans Küng, Tübingeni ülikoolist Saksamaal, kellelt ta „ketserlike tendentside" pärast on võetud roomakatoliku teoloogi tiitel, ei lase just märgist mööda,

kui ta ütleb, et „paavst rändab liiga palju ringi, ning ainult, et kõnelda, mitte, et kuulata. Ta on liiga dogmaatiline ja mõtleb, et ta kõike teab.

Mida ta peaks mõistma, on see, et ikka vähem ja vähem ta karjast järgnevad talle kui ta ei pehmenda oma paendumatust... On tõsiasi, et ta pole just väga teadlik moodsamast piiblitõlgendusest, ega kiriku dogmade kujunemise ajaloost, nende tagapõhjast ning arengust (uusimate avastuste valgusel)... Paavst ja teda ümbritsevad bürokraadid, kes on „jah-nii" ja „just-nii" mehed, klammerduvad seepärast ajastläinud, ning isegi ekslikeks osutunud positsioonide küljes..." ütleb populaarne dissident-teoloog mõrudalt.

Võib olla, on see kriitika ehk liialt vali ja kibe. Paavsti läkitustel ei puudu ka omad väga head ja positiivset tõtt sisaldavad juhised; eriti, mis puutub energiliselt õiglust nõudvasse, kuid rahu vahenditega kristlusse, või selget keeldu vaimulikele poliitikasse mitte sekkumiseks.

Peab nõustuma aga paavsti kriitikutega selles, et ta pole teinud midagi, et tuua muudatusi, parandusi või leevendust nendesse pakilistesse probleemidesse oma kirikus, mis pole mitte niivõrd teoloogilised, kui elulised kaasnähted paratamatult areneval ajastul, ning millede sunniviisiline ja kangekaelne „ike", möödunud aegade pärandusena, aina rohkem ja rohkem ohustab Kiriku ühtsust ja rahu.

Olgu siin mainitud neist tähtsamad:

1. **Preestrite kohuslik vallalisus.** See range nõue põhjustab sadade preestrite kaotuse igal aastal. Ometi ei tunnud seda nõuet ei varane kristlik kirik (ap. Peetrus oli abielus), ega tunne seda ükski teine kirik (ortodoks-usus kehtib see ainult piiskoppide kohta) Roomagi kirikus pääses see maksvusele alles pärast 10—11 sajandit. Enne seda oli isegi abielus paavste!

2. **Abielulahutus ja kunstlik sünnikontroll.** Kes jõuaks lugeda neid miljoneid, kellede elu on üks suur traagika, õnnetusse koosellu sattumise tõttu; või üks suur viletsus, vaesuse ja näljaga, olles sündinud liigse rahva juurekasvuga ja/või piiratud materiaalsete võimalustega olustikus! Sellega „pühad isad" aga ei näi arvestavat!

3. **Paavsti eksimatuse doktriin.** See pandi maksma alles 1870 Vatikani konsiiliumi otsusega ja baseerub U. Testamendi (Matt. 16: 18) Jeesuse sõnade vääral tõlgendusel, ning Rooma kiriku ekslikul kinnitusel, millel puudub aga igasugune ajalooline alus. (Et Peetrus määrati Kristuse asemikuks, ning oli Rooma esimene piiskop). Paavst nimetab seda doktriini aga vääramatuks „Kristuse kingiks" Rooma piiskoppidele, kelledest tema on praegu viimane!

„Roma locuta est — causa finita est". („Rooma on kõnelenud — küsimus (asi) on lõpetatud!")

Peaministri mõrvar tabati

MILAANO — Itaalia politseivõimud arreteerisid itaalia kõige kardetavama terroristi 35-aastase Mario Moretti, kes tõetnäoliselt oli üks endise peaministri Aldo Moro küüditajaid ja mõrvajaid. Moretti ja kolm tema kaaslast arreteeriti ühes talus, mis asub Milaano ja Pavia vahelisel maaalal. Moro küüditati punabrigaadi nimelise terroristide organisatsiooni poolt 1978. aasta 16. märtsil Roomas. Moro mõrvati ja ta laip leiti sama aasta 9. mail Rooma tänavale jäetud auto pakiruumist.

Dissident viieks aastaks sunnitööle

MOSKVA — Tass tegi teatavaks, et N. Liidu kohus on karistanud inimõiguste eest võitlevat 32-aastast Tatjana Osipovat 5 aastase sunnitööga ja 5 aastase asumisele saatmisega. Osipovat süüdistati nõukogude vastase agitatsiooni tegemises ja nõukogude vastases propagandas. Tassi informatsiooni kohaselt võttis Osipova kohtus omaks, et ta paljundas ja levitas kirjalikku materjali, mis kritiseeris nõukogude süsteemi.

Verised kokkupõrged Liibanonis

BEIRUT — Liibanonis on toimunud viimaste päevade jooksul mitmes piirkonnas veriseid kokkupõrkeid, mis on nõudnud üle saja surmaohvri. Võitlustes on vihasteks vastasteks Liibanoni kristlaste miilitsaüksused ja Süüria regulaarüksused, kes toodi Liibanoni 1975. ja 1976. aastate kodusõja ajal rahu säilitamise eesmärgil. Kristlased mainivad, et Süüria sõjajõud ründavad neid sihikindlalt hävitamise eesmärgiga ja paluvad Liitunud Rahvaste Organisatsioonilt abi süürlaste vastu. Iisraeli valitsuse esindajad Jeruusalemmas mainivad, et Iisrael ei saa jääda sündmuste pealtvaatajaks kui Süüria oma rünnakuid jatkab.

Sündmuste kalender

● Kolmapäeval, 8. aprillil kell 7.30 Tartu College'is Tartu Instituudi loenguõhtu. Kõneleb prof. Sanno Mölder: „Kärakad ja teised plahvatused maal ja taevas".

● Pühapäeval, 12. aprillil kell 3 p.l. Tartu College'is Eesti Kunstide Keskuse kirjandusmuusikaline pärastlõuna.

● Kolmapäeval, 15. aprillil kell 7 õ. Eesti Majas EKK kirjandusõhtu „Luule elamused".

● Laupäeval, 9. mail kell 6.30 õ. Armenian Community Centre'is (Victoria Pk. Ave. & Hwy 401) TERR „Kungla" mai-ball.